

Osobitná správa | **Rozvojová pomoc EÚ pre Keňu**

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

Obsah

	Body
Zhrnutie	I – IX
Úvod	01 – 18
Keňa	01 – 07
Rozvojová pomoc	08 – 10
Rozvojová pomoc EÚ pre Keňu	11 – 18
Rozsah auditu a auditorský prístup	19 – 24
Pripomienky	25 – 78
Komisia a ESVČ prideliť finančné prostriedky pre Keňu v súlade s programom zmien, no v rámci tohto procesu sa nevykonalo osobitné posúdenie prekážok a cieľov v oblasti rozvoja krajiny	25 – 36
Komisia prideliť 90 % finančných prostriedkov z ERF pre Keňu za použitia štandardizovaného prístupu uplatneného pre všetky krajiny AKT	27 – 32
Krajiny s veľkým počtom obyvateľov ako Keňa získali úmerne menej finančných prostriedkov	33 – 36
Programovanie 11. ERF dostatočne nepreukazuje, že pomoc smeruje tam, kde môže najviac prispieť k zníženiu chudoby	37 – 67
Výber odvetví nie je dostatočne jasne odôvodnený	41 – 47
Koordinácia darcov bola síce významná, no na výber kľúčových odvetví mala obmedzený vplyv	48 – 50
Zvýšili sa opatrenia pre rast a produktivitu, ale podpora v odvetviach bola v prvom rade zameraná na drobných poľnohospodárov a regióny v suchých a polosuchých oblastiach	51 – 55
Pomoc pre infraštruktúru má význam, ale plány nie sú s ohľadom na dostupné financovanie realistické	56 – 62
Podpora určená na správu vecí verejných sa nezameriavala priamo na boj proti korupcii	63 – 67

Projekty 10. ERF vo všeobecnosti priniesli očakávané výstupy a výsledky, ale ich vplyv na celkový rozvoj Kene zatiaľ nebol preukázaný	68 – 78
--	----------------

Podpora EÚ určená na cesty zlepšila prístup k základným službám, ale jej príspevok k hospodárskemu rozvoju nebol preukázaný	69 – 72
---	---------

Jedna tretina pomoci z 10. ERF pre Keňu slúžila na podporu drobných poľnohospodárov v regiónoch ASAL, ktorých dosah na celkové hospodárstvo Kene je malý	73 – 76
--	---------

Projekt SMAP prispel k zvýšeniu vývozu záhradníckych produktov	77 – 78
--	---------

Závery a odporúčania	79 – 89
-----------------------------	----------------

Prílohy

Príloha I – Ukazovatele ľudského rozvoja v Keni

Príloha II – Ilustrácie a tabuľky vzťahujúce sa na kenské hospodárstvo

Príloha III – Zoznam rozhovorov v rámci auditu

Príloha IV – Vnímanie korupcie v Keni

Príloha V – Porovnanie pridelených finančných prostriedkov podľa krajiny v rámci 10. a 11. ERF

Príloha VI – Opatrenia financované z 10. ERF

Príloha VII – Opatrenia financované v rámci 11. ERF

Glosár

Zoznam skratiek

Odpovede Komisie a Európskej služby pre vonkajšiu činnosť

Auditorský tím

Harmonogram

Zhrnutie

I Tento audit sa zameral na účinnosť rozvojovej pomoci poskytovanej Keni prostredníctvom Európskeho rozvojového fondu, ktorý je pre túto krajinu hlavným zdrojom financovania z finančných prostriedkov EÚ. V správe sa príklad Kene využíva aj na posúdenie metodiky prideľovania rozvojovej pomoci EÚ a na pomoc pri navrhovaní nových opatrení v ďalšom viacročnom finančnom rámci.

II Podľa Zmluvy o fungovaní Európskej únie je hlavným cieľom rozvojovej pomoci obmedzovanie a z dlhodobého hľadiska odstránenie chudoby. Preskúmali sme, či sa Komisia a Európska služba pre vonkajšiu činnosť účinne zameriavali na podporu z Európskeho rozvojového fondu tam, kde by mohla najviac prispieť k zníženiu chudoby v Keni. Zistili sme, že ESVČ a Komisia nie vždy preukázali, že na dosiahnutie tohto cieľa robili optimálne rozhodnutia.

III Právny rámec neumožňuje, aby bolo prideľovanie pomoci a prerozdeľovanie pomoci medzi krajiny AKT viazané na konkrétne podmienky, pokiaľ ide o výkonnosť prijímateľských krajín, správu vecí verejných a záväzok uskutočňovať štrukturálne reformy či kontrolu korupcie. Komisia a Európska služba pre vonkajšiu činnosť prideliť približne 90 % finančných prostriedkov pre Keňu s použitím vzorca bez toho, aby vykonali vlastné osobitné posúdenie prekážok a cieľov v oblasti rozvoja krajiny. V pridelených rozpočtových prostriedkoch neboli zohľadnené ani granty alebo pôžičky od iných darcov.

IV Keňa mala z 11. Európskeho rozvojového fondu pridelené finančné prostriedky vo výške 435 mil. EUR, čo zodpovedá približne 0,6 % daňových príjmov krajiny. Táto suma zahŕňala len malú časť potrieb Kene v oblasti rozvoja a bola pridelená na mnohé oblasti. V národnom indikatívnom programe EÚ a Kene na roky 2014 – 2020 nebolo vysvetlené, ako a prečo by vybrané odvetvia pomohli Keni znížiť chudobu viac ako iné odvetvia.

V Viacero ekonomík, ktoré vo svojom rozvoji zaznamenali výrazný pokrok, prešlo transformáciou – z poľnohospodárskej ekonomiky na priemyselnú. V Keni sa tak nestalo: poľnohospodárstvo stále prispieva k HDP krajiny jednou tretinou, zatiaľ čo výroba rovnako ako pred 40 rokmi predstavuje len 10 %. Okrem toho podľa prognóz OSN sa počet obyvateľov Kene do roku 2050 zvýši zo súčasných 48 miliónov na približne 85 miliónov. Rýchlo rastie aj miera urbanizácie krajiny. To znamená, že rastie dopyt po pracovných príležitostiach, najmä v mestách a v okolí miest a medzi mladými ľuďmi.

VI Najväčšia časť finančných prostriedkov z 11. Európskeho rozvojového fondu vo výške 190 mil. EUR (44 % z celkovej sumy), ktoré sa po preskúmaní v polovici trvania zvýšili na 228,5 mil. EUR, bola pridelená na kľúčové odvetvie „potravinová bezpečnosť a odolnosť voči klimatickým otrasom“. Značný podiel podpory EÚ v tomto odvetví smeroval v prospech spoločenských v suchých a polosuchých oblastiach a drobným poľnohospodárom s cieľom zabezpečiť im potravinovú bezpečnosť a vyššie príjmy. Táto podpora pravdepodobne zvýši životnú úroveň týchto spoločenských, no nepomáha pri dosahovaní pokroku, pokiaľ ide o komercializáciu poľnohospodárstva a rozšírenie agropriemyslu.

VII Napriek tomu, že podpora EÚ určená na energetickú a dopravnú infraštruktúru je sama o sebe pozitívnou vecou, celková suma (175 mil. EUR) nie je dostatočná na to, aby sa dosiahli veľmi ambiciózne ciele stanovené v národnom indikatívnom programe. Korupcia je v Keni vnímaná ako rozšírená a zistili sme, že priama podpora EÚ na boj proti korupcii je obmedzená.

VIII Preskúmali sme vzorku opatrení v Keni, ktorá sa týka 53 % výdavkov vzniknutých v rámci 10. Európskeho rozvojového fondu. Napriek tomu, že tieto projekty vo všeobecnosti priniesli očakávané výstupy a výsledky, ich dosah na celkový rozvoj krajiny zatiaľ nebol preukázaný.

IX Na základe príkladu Kene odporúčame, aby Komisia a Európska služba pre vonkajšiu činnosť:

- a) preskúmali metódu EÚ týkajúcu sa pridelovania finančných prostriedkov medzi africké, karibské a tichomorské krajiny a v prípade potreby zapojili Parlament, Radu a členské štáty,
- b) zaviedli osobitné podmienky, ktoré stanovujú jasné prepojenie medzi pridelenými finančnými prostriedkami a výkonnosťou krajiny v minulosti a záväzkom vlády uskutočňovať štrukturálne reformy vrátane právneho štátu;
- c) posúdili, či sumy pridelené na každé kľúčové odvetvie v Keni, ako aj v jeho rámci, pravdepodobne dosiahnu dostatočné kritické množstvo, aby priniesli významné výsledky, a vysvetlili, ako toto kritické množstvo pravdepodobne dosiahnu;
- d) uprednostnili odvetvia v Keni, ktoré majú potenciál prilákať priame zahraničné investície, vytvárať pracovné miesta a zvyšovať vývoz, a opatrenia podporujúce právny štát, vrátane boja proti korupcii.

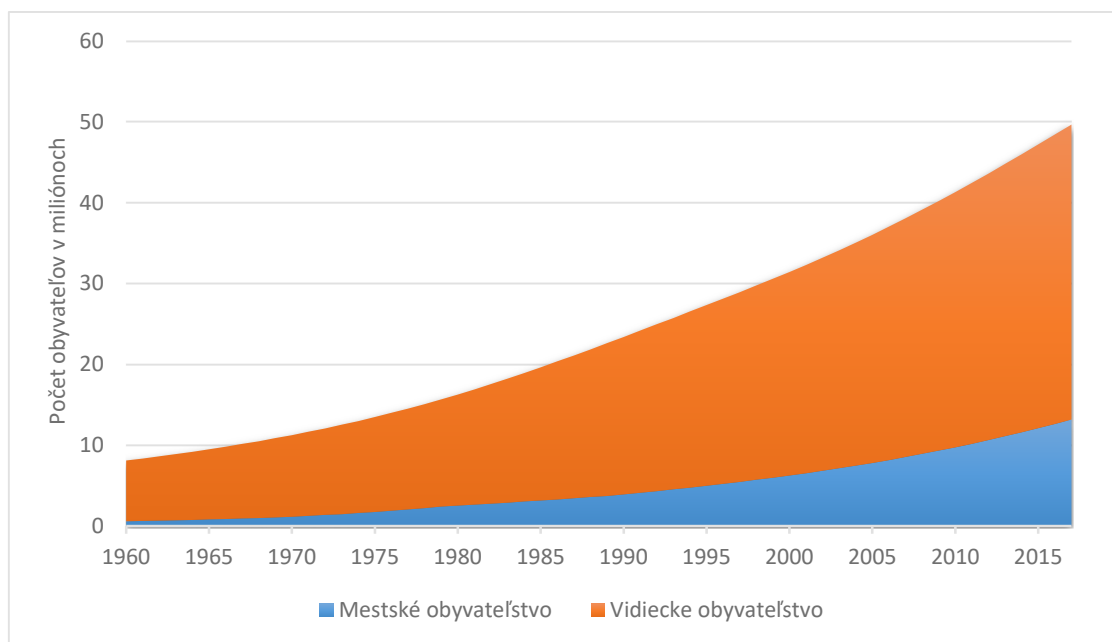
Úvod

Keňa

01 Keňa má po Etiópii druhú najväčšiu ekonomiku vo východoafrickom regióne, na ktorú pripadá 19 % regionálnej produkcie¹, a štvrtú najväčšiu ekonomiku v subsaharskej Afrike. Svetová banka od roku 2014 radí Keňu medzi krajiny s nižšími strednými príjmami. Grafy v *prílohe I* ilustrujú ľudský rozvoj v Keni.

02 Počet obyvateľov Kene vzrástol z 8 miliónov v roku 1960 na približne 47 miliónov v roku 2016. Podľa odhadov OSN bude mať Keňa do roku 2050 približne 85 miliónov obyvateľov². Tento populačný rast je znázornený v *ilustrácii 1*.

Ilustrácia 1 – Rastúce obyvateľstvo Kene

Zdroj: EDA na základe údajov Svetovej banky.

03 Približne 75 % Keňanov žije vo vidieckych oblastiach. Od roku 2000 sa však počet obyvateľov v mestách viac než zdvojnásobil. Predpokladá sa, že do roku 2030 presiahne počet Keňanov žijúcich v mestách 22 miliónov a do roku 2050 dosiahne

¹ Africká rozvojová banka, 2018 *African Economic Outlook: Kenya Country Note*, s. 1.

² Svetová banka (2010) *Demographic transition and growth in Kenya*, Wolfgang Fengler.

zhruba 40 miliónov (takmer polovicu predpokladaného obyvateľstva)³. Viac než tretina mestského obyvateľstva žije vo veľkých mestách v Nairobi a Mombase.

04 Vyše 20 % obyvateľstva Kene trpí podvýživou. Je to menej než pred 25 rokmi, keď bol tento údaj približne 35 %. V roku 2016 žilo 36 % obyvateľstva pod hranicou chudoby, čo znamená, že žili z menej než 1,90 USD na deň⁴. Toto číslo sa od roku 2005, keď predstavovalo 43 %, znížilo. Národné štatistiky vymedzujú chudobu ako život s menej než 30 EUR na mesiac vo vidieckych oblastiach a 60 EUR na mesiac v mestských oblastiach. Na základe tejto definície žije 56 % chudobných obyvateľov Kene v okresoch so suchou a polosuchou pôdou (ASAL)⁵.

05 Skutočný rast HDP Kene bol v poslednom desaťročí v priemere viac než 5 %. V rokoch 2003 až 2018 však bol nižší než regionálny priemer⁶. V poslednej štúdii Svetovej banky zameranej na kenské hospodárstvo sa uvádza, že ak by kenské hospodárstvo v období 2004 – 2014 rástlo rovnako rýchlo ako v ostatných krajinách v subsaharskej Afrike, priemerný príjem v Keni v roku 2014 by bol o 15 % vyšší než v roku 2003. Ak by sa rast kenského hospodárstva vyrovnal ázijským krajinám, bol by príjem na obyvateľa v Keni o 45 % vyšší⁷.

06 K rastu HDP najviac prispela domáca spotreba vyvolaná populačným rastom⁸. Ďalším činiteľom sú verejné investície⁹. Obchodná bilancia Kene, vrátane bilancie s členskými štátmi EÚ, je trvalo záporná. V **tabuľke 1** sa uvádzajú hlavné makroekonomické ukazovatele Kene a **príloha II** obsahuje tabuľky a grafy charakterizujúce hospodárstvo v krajine.

³ Svetová banka (2016) *Kenya Urbanization Review*, s. 25.

⁴ Databáza Svetovej banky: <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.DDAY?locations=KE>.

⁵ Kenský národný štatistický úrad: *Kenya Integrated Household Budget Survey 2015/2016*, s. 44, 46 a 49.

⁶ Skupina Svetovej banky: *2018 Kenya Economic Update*, s. 43 (roky 2011 – 2018). Skupina Svetovej banky (2016): *Kenya Country Economic Memorandum: From Economic Growth to Jobs and Shared Prosperity*, s. ix a 2 (roky 2003 – 2014).

⁷ Skupina Svetovej banky (2016): *Kenya Country Economic Memorandum: From Economic Growth to Jobs and Shared Prosperity*, s. ix a 2.

⁸ Africká rozvojová banka, *2018 African Economic Outlook: Country Note Kenya*, s. 2.

⁹ Skupina Svetovej banky, *2018 Kenya Economic Update*, s. 5.

Tabuľka 1 – Makroekonomické ukazovatele (v percentách)

	2016	2017(o)	2018(p)	2019(p)
Rast reálneho HDP	5,8	4,9	5,3	5,9
Rast reálneho HDP na obyvateľa	3,2	2,6	2,8	3,2
Inflácia podľa indexu spotrebiteľských cien	6,3	8,0	6,4	5,5
Rozpočtové saldo (% HDP)	– 8,2	– 9,3	– 7,8	– 6,6
Bežný účet (% HDP)	– 5,2	– 6,1	– 5,6	– 5,2

Zdroj: EDA na základe publikácie *2018 African Economic Outlook* (o: odhady, p: prognózy) Africkej rozvojovej banky.

07 Podľa Komisie¹⁰ je Keňa vedúcou ekonomikou v regióne, ale pokrok pri plnení miléniových rozvojových cieľov bol doteraz neúplný. Účinky opakujúceho sa vážneho sucha sú dôkazom nestability sociálno-ekonomického rozvoja krajiny. Kľúčovými hospodárskymi prioritami sú podpora konkurencieschopnosti, cielené investície do tvorby pracovných miest, riešenie zraniteľných oblastí a pokračovanie reformného procesu.

Rozvojová pomoc

08 V článku 208 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa uvádza, že hlavným cieľom politiky EÚ v oblasti rozvojovej spolupráce je obmedzovanie a z dlhodobého hľadiska odstránenie chudoby. Článok 21 ods. 2 písm. d) Zmluvy o Európskej únii obsahuje okrem iného cieľ vonkajšej pomoci EÚ, medzi ktoré patrí „podporovať trvalo udržateľný hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj rozvojových krajín s hlavným cieľom odstrániť chudobu“.

09 OECD definuje oficiálnu rozvojovú pomoc (ODA) z hľadiska jej hlavného cieľa, ktorým je „presadzovanie hospodárskeho rozvoja a dobrých životných podmienok v rozvojových krajinách“¹¹. Rozvojová pomoc má znížiť chudobu, čo zahŕňa pomoc prijímateľskej krajine zvýšiť jej konkurencieschopnosť, a tým vytvárať pracovné miesta.

¹⁰ Spolupráca EÚ – Keňa, Národný indikatívny program na roky 2014 – 2020.

¹¹ <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/official-development-assistance.htm>

10 V roku 2011 Komisia prijala nový strategický dokument program zmien¹², ktorého cieľom je zvýšiť dosah a účinnosť politiky rozvoja EÚ. Ako jednu zo svojich dvoch priorít (spolu s dobrou správou vecí verejných) vyhlasuje inkluzívny a udržateľný hospodársky rast, ktorý bude podporovať ľudský rozvoj, a označuje ho za kľúčový pre dlhodobé znižovanie chudoby.

Rozvojová pomoc EÚ pre Keňu

11 Dohoda z Cotonou podpísaná v júni 2000 na obdobie 20 rokov¹³ poskytuje hlavný právny rámec pre rozvojovú pomoc EÚ pre africké, karibské a tichomorské krajiny (AKT) a zámorské krajiny a územia EÚ. Hlavným zdrojom financovania v rámci dohody z Cotonou pre tieto krajiny vrátane Kene je Európsky rozvojový fond (ERF). ERF sa financuje prostredníctvom príspevkov členských štátov EÚ, je však mimo rozpočtu EÚ. Každé finančné obdobie ERF trvá spravidla päť až sedem rokov.

12 V rámci 11. ERF dostalo finančné prostriedky 75 krajín AKT. Krajín AKT je 80, ale Kuba, Rovníková Guinea a Sudán neboli oprávnené na získanie pomoci, pretože nepodpísali dohodu z Cotonou alebo neratifikovali jej zmeny. Bahamy o financovanie z Európskych rozvojových fondov nemali záujem a Juhoafrická republika podlieha v rámci tejto dohody odlišným opatreniam, a preto nie je oprávnená na využívanie financovania z ERF.

13 Nariadenie Rady¹⁴ stanovuje všeobecný rámec pre programovanie a vykonávanie ERF. Jeho cieľom je zabezpečiť súlad s ďalšími oblasťami činnosti EÚ vrátane príslušných zásad a rámcov rozvojovej politiky, ako je Európsky konsenzus o rozvoji a program zmien. Existuje tiež vnútorná dohoda medzi členskými štátmi EÚ v rámci Rady, ktorá upravuje okrem iného príspevok každého členského štátu, ktorý je stanovený pomocou „kľúča na určenie príspevkov“.

14 Vzhľadom na medzivládnu povahu ERF má Európsky parlament obmedzenejšiu úlohu ako pri ostatných nástrojoch rozvojovej spolupráce financovaných

¹² COM(2011) 637 final: Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Zvyšovanie vplyvu rozvojovej politiky EÚ: program zmien.

¹³ Platnosť dohody z Cotonou skončila vo februári 2020.

¹⁴ Pre 11. ERF nariadenie Rady (EÚ) 2015/322 z 2. marca 2015 o vykonávaní 11. Európskeho rozvojového fondu.

zo všeobecného rozpočtu EÚ. Nepodieľa sa napríklad na zostavovaní rozpočtu ERF a jeho pravidiel ani na prideľovaní zdrojov. Za tieto úlohy sú naďalej zodpovedné členské štáty EÚ.

15 Výbor ERF, ktorý sa skladá zo zástupcov členských štátov EÚ, je zapojený do programovania ERF a monitorovania jeho vykonávania: predkladá stanoviská k celoštátnym a regionálnym strategickým dokumentom podľa dohody z Cotonou.

16 Dôležitým krokom v programovaní ERF je spoločný podpis národných indikatívnych programov Európskou komisiou a partnerskou krajinou. Národný indikatívny program je spoločná stratégia, v ktorej sa stanovujú priority pre činnosť EÚ počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje ERF. Výdavky v rámci národných indikatívnych programov Kene pre 10. ERF (2008 – 2013) predstavovali 392 mil. EUR a pre 11. ERF (2014 – 2020) 435 mil. EUR. V prípade 11. ERF to zodpovedalo približne 0,6 % daňových príjmov Kene.

17 V národných indikatívnych programoch sú uvedené tri odvetvia v každej krajine, na ktoré by sa mala pomoc EÚ zamerať. Na základe národných indikatívnych programov Európska komisia riadi konkrétne programy a projekty. V rámci cyklu programovania, plánovania a vykonávania rozvojovej pomoci spolupracuje ESVČ s Komisiou. Krajiny AKT zodpovedajú za stanovenie cieľov a priorít, z ktorých ich národné indikatívne programy vychádzajú, vyberajú projekty a uzatvárajú zmluvy.

18 Okrem finančných prostriedkov pridelených Keni z ERF pre jednotlivé krajiny (jej tzv. dvojstranného finančného krytia), poskytuje EÚ krajine peňažné prostriedky z regionálneho indikatívneho programu ERF pre východnú Afriku, južnú Afriku a Indický oceán (2014 – 2020), núdzového trustového fondu EÚ pre Afriku a humanitárnej pomoci EÚ. Celková suma predstavuje približne 16 % dvojstranného finančného krytia Kene z ERF. V období 2014 – 2020 fungovalo aj financovanie z tematických rozpočtových riadkov vo výške 45 mil. EUR z nástroja rozvojovej spolupráce (DCI).

Rozsah auditu a audítorský prístup

19 Naš audit sa zameriava na účinnosť bilaterálnej rozvojovej pomoci poskytnutej Keni prostredníctvom ERF. Nevzťahuje sa na iné nástroje, ako je napríklad humanitárna pomoc alebo regionálny program ERF uvedený v bode **18**. V súčasnosti prebiehajú rozhovory o dohode, ktorá nahradí dohodu z Cotonou, ktorej platnosť skončila vo februári 2020. Prechodnými opatreniami sa však od 1. marca 2020 uplatňovanie dohody z Cotonou predĺži do decembra 2020. V tomto audite slúži Keňa ako príklad na posúdenie metodiky prideľovania finančných prostriedkov medzi jednotlivé krajiny AKT a medzi jednotlivé odvetvia v každej krajine. Naše posúdenie výsledkov projektov môže pomôcť zlepšiť koncepciu nových opatrení v budúcom viacročnom finančnom rámci.

20 Našou hlavnou otázkou v rámci auditu bolo, či Komisia a ESVČ účinne zameriavali financovanie z ERF tam, kde by mohlo najviac prispieť k zníženiu chudoby v Keni. Na zodpovedanie tejto otázky sme preskúmali, či:

- a) Komisia a ESVČ rozhodli o celkovej výške financovania z 11. ERF (2014 – 2020) pre Keňu na základe dôkladnej analýzy;
- b) Komisia v rámci 11. ERF vybrala kľúčové odvetvia v Keni, kde pomoc môže najviac pomôcť znížiť chudobu;
- c) pomoc, ktorú EÚ v rámci 10. ERF už Keni poskytla, bola účinná.

21 Naše pripomienky vychádzajú z týchto zdrojov audítorských dôkazov:

- a) preskúmanie dokumentácie o politikách, postupoch a opatreniach týkajúcich sa rozvojovej pomoci EÚ pre Keňu;
- b) pohovory so zamestnancami Generálneho riaditeľstva Komisie pre medzinárodnú spoluprácu a rozvoj (GR DEVCO) a ESVČ;
- c) pohovory v Keni so zamestnancami delegácie EÚ a kenských ministerstiev;
- d) pohovory v Keni s výberom zástupcov súkromného sektora, inými darcami a zainteresovanými stranami, vrátane akademických pracovníkov, ekonómov, medzinárodných organizácií a nevládných organizácií, ktorý pomáhala zostaviť delegácia EÚ (pozri zoznam stretnutí v *prílohe III*);
- e) návštevy činností financovaných EÚ v tejto oblasti, ktoré pokrývajú 53 % (hodnoty) akcií financovaných v rámci 10. ERF v Keni.

22 Skúmali sme programovanie 11. ERF (2014 – 2020). Aby sme mohli naše posúdenia zasadiť do kontextu krajiny, preverovali sme trendy v oblasti hospodárskeho a ľudského rozvoja v Keni a zisťovali, v ktorých oblastiach má krajina potenciál a aké sú hlavné problémy, ktoré brzdia jej hospodársky rozvoj a udržateľné znižovanie chudoby. Skúmali sme tiež skúsenosti iných krajín.

23 Preskúmali sme výsledky projektov financovaných v rámci 10. ERF (2008 – 2013), pretože v čase konania nášho auditu ešte neboli k dispozícii výsledky projektov financovaných z 11. ERF. Kľúčové odvetvia vybrané v rámci 10. ERF boli podobné odvetviám vybraným v rámci 11. ERF. Projekty, na ktoré sa audit vzťahoval, sú uvedené v [tabuľke 2](#).

Tabuľka 2 – Rozsah auditu

		Kontrolovaná suma z 10. ERF (mil. EUR)	Rozsah audit ako % odvetvia	Financovanie z 10. ERF podľa odvetvia (mil. EUR)
Infraštruktúra	Cesta Merille – Marsabit	88,2	49 %	178,6
	Turistické cesty (most cez rieku Galana)	13,0	7 %	
	Mestské cesty	31,0	17 %	
	Kontrolovaná infraštruktúra spolu	132,2	74 %	
Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka	Program na zlepšenie akosti obilnín v Keni	27,1	16 %	167,2
	Výskumný projekt poľnohospodárskej produktivity	4,0	2 %	
	Zvýšená produktivita a ziskovosť a správna poľnohospodárska prax v oblastiach ASAL	9,5	6 %	
	Projekt rezervného fondu v prípade sucha	9,7	6 %	
	Zvládanie sucha v oblastiach ASAL	11,8	7 %	
	Projekty na podporu živobytia v oblastiach ASAL	1,7	1 %	
	Kontrolované poľnohospodárstvo spolu	63,8	38 %	
Správa vecí verejných, obchod a spolupráca	Program pre normy a prístup na trh (SMAP)	12,1	27 %	45,6
	Kontrolovaná správa vecí verejných spolu	12,1	27 %	
10. ERF spolu		208,1	53 %	391,4

Zdroj: EDA.

24 Pri týchto projektoch sme posudzovali, či možno výsledky pomoci EÚ pre Keňu preukázať, pokiaľ ide o¹⁵:

- výstupy: niečo, čo je priamo vytvorené alebo dosiahnuté pomocou zdrojov (vstupov, činností a procesov) pridelených na opatrenie;
- výsledky: zmeny, ktoré sú výsledkom pomoci (napr. zlepšený prístup do oblasti v dôsledku vybudovania cesty);
- vplyvy: dlhodobejšie sociálno-ekonomické dôsledky, ktoré možno pozorovať po ukončení pomoci.

¹⁵ Osobitná správa EDA č. 21/2015: Preskúmanie rizík spojených s prístupom k opatreniam EÚ v oblasti rozvoja a spolupráce zameraným na výsledky.

Pripomienky

Komisia a ESVČ pridelili finančné prostriedky pre Keňu v súlade s programom zmien, no v rámci tohto procesu sa nevykonalo osobitné posúdenie prekážok a cieľov v oblasti rozvoja krajiny

25 Úlohou medzinárodnej rozvojovej pomoci je pomáhať prijímateľským krajinám v ich rozvojovom úsilí. V programe zmien sa uvádza, že rozvojová pomoc EÚ by mala byť pridelená s ohľadom na potreby, kapacity, záväzky a výsledky krajiny a podľa potenciálneho vplyvu pomoci EÚ¹⁶. To vyžaduje komplexnú analýzu potrieb krajiny, ako aj jej záväzku, pokiaľ ide o rozvoj a zmeny.

26 Preto sme posudzovali, či Komisia a ESVČ pri rozhodovaní o celkovej sume 11. ERF (2014 – 2020) vykonali dôkladné posúdenie potrieb Kene, schopnosti využiť alebo „vyčerpať“ pomoc, záväzku uskutočniť reformy a výkonnosti v minulosti. Posudzovali sme tiež, či brali do úvahy príspevky členských štátov EÚ a iných darcov pre Keňu, vrátane priamej podpory poskytovanej členskými štátmi EÚ.

Komisia pridelila 90 % finančných prostriedkov z ERF pre Keňu za použitia štandardizovaného prístupu uplatneného pre všetky krajiny AKT

27 Podľa dohody z Cotonou majú v zásade nárok na financovanie všetky krajiny AKT (pozri bod 11). V rámci 11. ERF bolo teda prvým krokom v procese prideľovania finančných prostriedkov rozdelenie celkového objemu finančných prostriedkov z ERF (15 mld. EUR) medzi 75 oprávnených krajín. O pridelených finančných prostriedkoch pre jednotlivé krajiny sa rozhodovalo v troch hlavných krokoch: a) vzorec s použitím tabuľkového procesoru s porovnateľnými a aktuálnymi údajmi o krajine, b) kvalitatívna úprava a c) ďalšie úpravy po stretnutí Výboru pre ERF:

- a) **Vzorec** bol založený na piatich ukazovateľoch: obyvateľstve, hrubom národnom dôchodku na obyvateľa, indexe ľudského kapitálu, indexe ekonomickej zraniteľnosti a celosvetových ukazovateľoch riadenia a správy, z toho posledné tri sú zložené ukazovatele. Všetky ukazovatele boli normalizované v rozmedzí od 1

¹⁶ Program zmien, s. 9.

do 6 (okrem ukazovateľa obyvateľstva, ktorý sa pohyboval od 0 do 6,3). Týchto päť ukazovateľov bolo potom medzi sebou vynásobených.

- b) Komisia potom uplatnila **kvalitatívnu úpravu**, pri ktorej zohľadnila aspekty, ktoré nebolo možné pomocou vzorca ľahko vyčíslieť, najmä potenciálny dosah. Tieto úpravy predstavovali 7,5 % pôvodnej celkovej sumy.
- c) Na stretnutí **Výboru pre ERF** v septembri 2013 prebehla medzi členskými štátmi výmena názorov, ktorá potom viedla k ďalším úpravám vo výške 3 % pôvodnej celkovej sumy. Tieto úpravy odrážali rôzne aspekty, ako sú zmeny v porovnaní s predchádzajúcim ERF a politická a bezpečnostná situácia.

28 Podľa dohody z Cotonou sa pridelovanie prostriedkov jednotlivým krajinám zakladá na „štandardných, objektívnych a transparentných potrebách a výkonnostných kritériách“. Vzorec, ktorý Komisia použila na pridelovanie prostriedkov z 11. ERF, túto požiadavku spĺňal, pretože sa v ňom uplatňovali spoločné ukazovatele, ktoré sú dostupné pre všetky krajiny AKT (pozri bod **27 a**). Hoci tieto ukazovatele ilustrujú rozsah potrieb jednotlivých krajín, nehovoria nič o tom, aké tieto potreby v skutočnosti sú, ani o nedostatku finančných prostriedkov, ktorý je potrebné odstrániť, aby sa mohli tieto potreby riešiť.

29 Tri z týchto ukazovateľov (hrubý národný dôchodok, index ľudských aktív a index ekonomickej zraniteľnosti) sa používajú ako kritériá na klasifikovanie najmenej rozvinutých krajín. To znamená, že tieto hodnotenia sú podobné pre väčšinu najmenej rozvinutých krajín. Hlavné ukazovatele, ktoré sa používajú na posúdenie potenciálneho vplyvu, ukazovatele celosvetového riadenia, takisto nevykazujú veľké rozdiely medzi jednotlivými krajinami.

30 Komisia a ESVČ stanovili finančné prostriedky pre Keňu bez toho, aby vykonali vlastné osobitné posúdenie prekážok a cieľov v oblasti rozvoja krajiny. Vo finančných prostriedkoch pridelených pre jednotlivé krajiny takisto neboli zohľadnené sumy alebo ciele grantov alebo pôžičiek od iných krajín alebo organizácií.

31 Zistili sme tiež, že proces pridelovania finančných prostriedkov neumožňuje, aby bolo pridelovanie pomoci viazané na konkrétne podmienky, pokiaľ ide o výkonnosť prijímateľskej krajiny, správu vecí verejných, záväzok uskutočňovať štrukturálne reformy či kontrolu korupcie. Napríklad *hoci* Keňa zostala medzi 21 % najnižšie umiestnených krajín hodnotených podľa indexu vnímania korupcie *Transparency International*, nenašli sme žiadne dôkazy o tom, že by EÚ z tohto dôvodu pripojila k financovaniu krajiny z ERF ďalšie podmienky. Keňa naďalej dostávala rovnaký objem

financovania ako z predchádzajúceho EFR. Problém korupcie v Keni sa opisuje v [prílohe IV](#), ktorá je výňatkom dokumentu *Global Corruption Barometer Africa 2019 Citizens' Views and Experiences of Corruption* organizácie *Transparency International*.

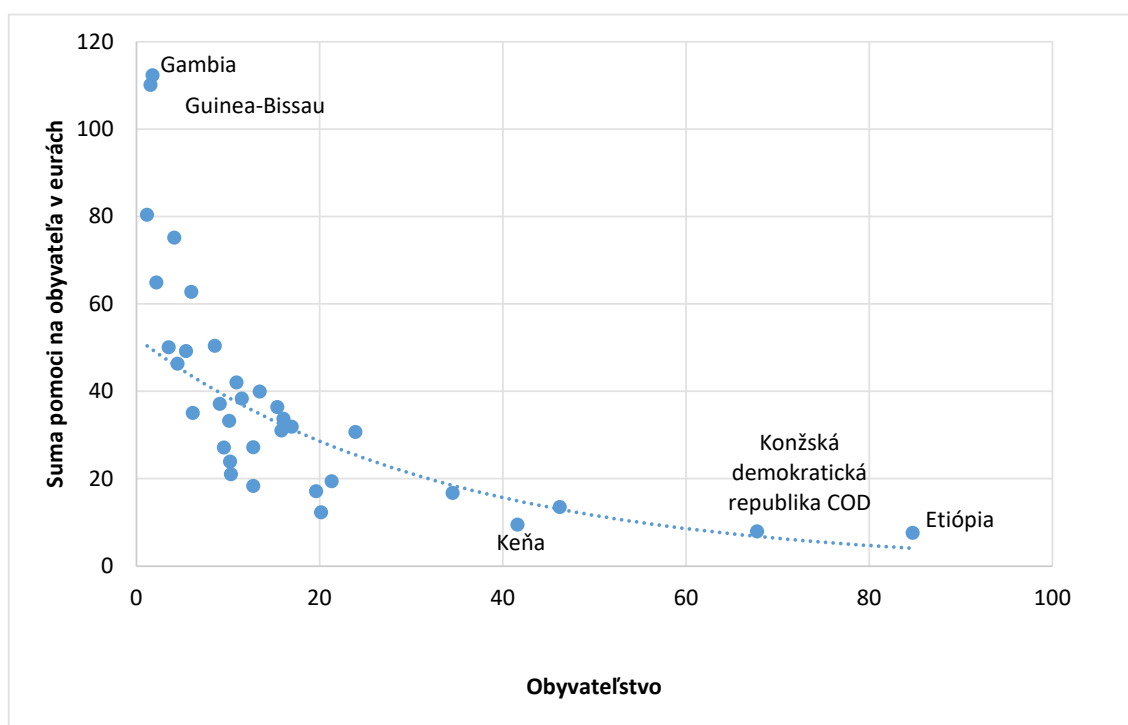
32 Pôvodne pridelené finančné prostriedky pre Keňu vypočítané pomocou vzorca predstavovali 395 mil. EUR. Táto suma bola zvýšená na 435 mil. EUR v dôsledku rozsahu problému, ktorým je znižovanie chudoby, významu krajiny pre regionálnu integráciu a stabilitu a ochoty vlády preniesť právomoci na regióny. Stretnutie Výboru pre EFR neprinieslo žiadne ďalšie zmeny, takže konečné pridelené finančné prostriedky predstavovali 435 mil. EUR.

Krajiny s veľkým počtom obyvateľov ako Keňa získali úmerne menej finančných prostriedkov

33 Vzhľadom na to, že Komisia prideliť 90 % prostriedkov len na základe vzorca, skúmali sme jeho dôsledky dôkladnejšie. Zistili sme, že v súlade so svojim cieľom Komisia prideliť viac finančných prostriedkov najchudobnejším krajinám v rámci 11. ERF ako 10. ERF. Podiel celkových pridelených prostriedkov, ktoré dostali najmenej rozvinuté štáty a krajiny s nízkymi príjmami v rámci 11. ERF, bol 85 % v porovnaní s 80 % v rámci 10. ERF.

34 Keď sa vypracoval vzorec na pridelovanie finančných prostriedkov, jedným z kritérií na posúdenie jeho vhodnosti bolo, ako presne reprodukuje predchádzajúce finančné prostriedky pridelené z EFR (pozri [prílohu V](#)). Túto reprodukciu bolo možné dosiahnuť čiastočne tým, že sa znížil dosah ukazovateľa počtu obyvateľov vo vzorci, čo viedlo k výrazne nižšiemu objemu pomoci na osobu v krajinách s väčším počtom obyvateľov. Napríklad Etiópia (85 miliónov obyvateľov) a Demokratická republika Kongo (68 miliónov obyvateľov) dostali menej než 8 EUR pomoci EÚ na obyvateľa, zatiaľ čo krajiny s menším počtom obyvateľov, napríklad Gambia (1,8 miliónov obyvateľov) a Guinea-Bissau (1,5 miliónov obyvateľov), získali viac než 100 EUR na obyvateľa. Keňa s relatívne veľkým počtom obyvateľov, 42 miliónov, v čase pridelovania finančných prostriedkov dostala 9 EUR na osobu. Pridelené finančné prostriedky stanovené podľa vzorca pred kvalitatívnou úpravou sú zobrazené v [ilustrácii 2](#).

Ilustrácia 2 – Pomoc na obyvateľa z 11. ERF pre najmenej rozvinuté krajiny a krajiny s nízkymi príjmami

Zdroj: EDA na základe tabuľkového procesoru GR DEVCO pre výpočet pridelených finančných prostriedkov (s vylúčením krajín s menej než jedným miliónom obyvateľov, aby sa vylúčilo skreslenie¹⁷).

35 Dôvodom, prečo krajiny s väčším počtom obyvateľov získali výrazne nižšiu mieru podpory na osobu, bola skutočnosť, že pre ukazovateľ počtu obyvateľov bol stanovený strop 40 miliónov obyvateľov¹⁸ a ukazovateľ nebol založený na celkovom počte obyvateľov krajiny, ale na jeho druhej odmocnine. V **rámčeku 1** sa uvádza, ako vzorec znižuje vplyv počtu obyvateľov.

¹⁷ Napríklad Tuvalu, ktoré má s len 10 000 obyvateľmi najnižší počet obyvateľov medzi najmenej rozvinutými krajinami, dostalo 360 EUR na osobu.

¹⁸ Strop sa vzťahoval na štyri najmenej rozvinuté krajiny a krajiny s nízkymi príjmami (Keňu, Tanzániu, Demokratickú republiku Kongo a Etiópiu) a jednu krajinu s nízkymi a strednými príjmami (Nigériu).

Rámček 1

Ako vzorec znižuje vplyv počtu obyvateľov

Najmenej rozvinutá krajina s 80 miliónmi obyvateľov by logicky mala dvadsaťkrát väčšie potreby ako najmenej rozvinutá krajina so 4 miliónmi obyvateľov (za predpokladu, že majú rovnaké hodnotenie v prípade ostatných ukazovateľov). Avšak vzhľadom na strop pre počet obyvateľov vo výške 40 miliónov a použitie druhej odmocniny počtu obyvateľov by dostala len trojnásobok finančných prostriedkov.

	Krajina A	Krajina B
Obyvateľstvo (v miliónoch)	80	4
Strop pre počet obyvateľov	40	Nevzťahuje sa
Druhá odmocnina	$\sqrt{40}$	$\sqrt{4}$
Výsledok	= 6.3	= 2

36 Napriek tomu, že počet obyvateľov bol len jeden z piatich vážených ukazovateľov vo vzorci na pridelovanie finančných prostriedkov z 11. ERF, mal na rozdelenie zdrojov medzi najmenej rozvinuté krajiny významný vplyv. Keby Komisia strop pre počet obyvateľov nestanovila, väčšinu finančných prostriedkov by získali väčšie krajiny.

Programovanie 11. ERF dostatočne nepreukazuje, že pomoc smeruje tam, kde môže najviac prispieť k zníženiu chudoby

37 Pomoc by mala byť zameraná na riešenie problémov, ktoré najviac bránia rozvoju prijímateľskej krajiny. Aby bola podpora účinná, musí (spolu s ďalšími príspevkami) dosiahnuť kritické množstvo (t. j. ľudské a finančné zdroje, ktoré sú dostatočné na dosiahnutie významných výsledkov)¹⁹, ale krajina (alebo odvetvie či projekt) by nemala získať viac peňazí, ako môže vyčerpať.

¹⁹ Pokyny pre programovanie 11. Európskeho rozvojového fondu (ERF) a nástroja rozvojovej spolupráce (DCI) – 2014 – 2020, s. 2 prílohy II.

38 Tieto zásady sa uznávajú aj v programe zmien a pokynoch pre programovanie 11. ERF²⁰. V programe zmien sa zdôrazňuje, že „EÚ sa musí snažiť nasmerovať svoje zdroje tam, kde sú najviac potrebné pri riešení problémov v rámci znižovania chudoby a kde môžu mať najväčší vplyv“²¹. V pokynoch k programovaniu sa stanovuje, že pri výbere odvetvia by sa malo zohľadňovať, či podpora EÚ dosahuje kritické množstvo, pokiaľ ide o znalosti, ľudské zdroje alebo finančné zdroje, aby sa dosiahli významné a merateľné výsledky²².

39 Posudzovali sme preto, či Komisia a ESVČ vybrali v rámci 11. ERF kľúčové odvetvia v Keni, kde: a) by pomoc mohla najviac znížiť chudobu a b) pomoc bola dostatočne podstatná na to, aby sa dosiahli významné výsledky. Taktiež sme posudzovali, či Komisia a ESVČ vykonávali účinnú koordináciu s členskými štátmi EÚ a ďalšími darcami.

40 V programe zmien sa uvádza, že inkluzívny a udržateľný hospodársky rast pre ľudský rozvoj je kľúčový z hľadiska dlhodobého znižovania chudoby, a je stanovený ako jedna z jeho priorít. Hospodársky rozvoj závisí od niekoľkých faktorov, na ktoré môžu mať darcovia dosah – správy vecí verejných, regulačného rámca, infraštruktúry a ľudského, sociálneho a finančného kapitálu.

Výber odvetví nie je dostatočne jasne odôvodnený

41 Výber odvetví vykonávala Komisia a ESVČ spoločne. Výsledkom bolo schválenie viacročného indikatívneho programu pre každú partnerskú krajinu, ktorú táto krajina podpísala. Na kľúčové odvetvia v národnom indikatívnom programe EÚ – Keňa na obdobie 2014 – 2020 boli pridelené tieto finančné prostriedky:

- a) potravinová bezpečnosť a odolnosť voči klimatickým otrasom – 190 mil. EUR (44 %);
- b) udržateľná infraštruktúra – 175 mil. EUR (40 %);
- c) zodpovednosť verejných inštitúcií – 60 mil. EUR (14 %);

²⁰ Pokyny pre programovanie 11. Európskeho rozvojového fondu (ERF) a nástroja rozvojovej spolupráce (DCI) – 2014 – 2020.

²¹ Program zmien, s. 9.

²² Pokyny pre programovanie, s. 2 prílohy II.

d) podporné opatrenia (nejde o kľúčové odvetvie) – 10 mil. EUR (2 %).

42 Každé z týchto troch kľúčových odvetví zahŕňalo mnoho rôznych oblastí. Napríklad „potravinová bezpečnosť a odolnosť voči klimatickým otrasom“ zahŕňala transformáciu postupov drobných poľnohospodárov, správu pôdy, mimoriadne udalosti spôsobené suchom, hotovosť pre obeť sucha a komunitnú infraštruktúru odolnú voči zmene klímy. „Udržateľná infraštruktúra“ zahŕňa dopravnú infraštruktúru a energetiku. „Zodpovednosť verejných inštitúcií“ zahŕňa voľby, riadenie verejných financií, výkon spravodlivosti, právnu pomoc a alternatívy k uväzneniu. Rozdelenie financovania pre Keňu do toľkých oblastí zvyšuje riziko, že finančné prostriedky nedosiahnu potrebný kritický objem v žiadnom z odvetví, aby mohli priniesť významné výsledky.

43 Komisia svoj výber odvetví založila na národnom rozvojom pláne Kene („Vízia 2030“) a na jeho vykonávacích programoch označovaných ako strednodobé plány²³. Tieto dokumenty sa týkajú veľkého množstva oblastí, od sociálnych aspektov, ako je šport, bývanie a rodová rovnosť, až po rôzne hospodárske odvetvia, ako je cestovný ruch, finančné služby a obchod. Komisia teda mohla vybrať mnoho iných odvetví, než sú súčasné kľúčové odvetvia, pričom by zostala v súlade s plánom Vízia 2030.

44 V kenskom národnom indikatívnom pláne bolo zdôvodnené, prečo sú vybrané kľúčové odvetvia dôležité. Chýbalo v ňom však komplexné hodnotenie potenciálu iných odvetví znižovať chudobu a hodnotenie kapacity EÚ sa na tieto odvetvia zamerať. Nenašli sme ani dôkazy o tom, že by takéto posúdenie bolo vykonané nad rámec národného indikatívneho programu. Bolo teda nejasné, prečo sa Komisia a ESVČ domnievali, že najviac pri znižovaní chudoby pomôže Keni podpora vybraných a nie iných odvetví.

45 Komisia a ESVČ nevysvetlili, prečo sa rozhodli nepodporovať priamo výrobné odvetvie. Mnoho ekonomík, ktoré vo svojom rozvoji zaznamenali výrazný pokrok, prešlo transformáciou – z poľnohospodárskej ekonomiky na priemyselnú²⁴. V Keni

²³ Plán Vízia 2030 bol prijatý 10.6.2008 a týka sa obdobia 2008 – 2030. Strednodobé plány sa vytvárajú na päťročné obdobia. Druhý strednodobý plán sa týka obdobia 2013 – 2017, zhruba rovnakého obdobia ako 11. ERF.

²⁴ Simone Raudino. *Development Aid and Sustainable Economic Growth in Africa*. kapitola 3, strana 79 – 129. Pozri tiež Uchenna R. Efobi a Simplicie Asongu (ed.) *Financing Sustainable Development in Africa*, s. 421 – 450. Pozri tiež: Carol Newman. (ed.) *Manufacturing transformation*, s. 1 – 23.

k tomu nedošlo: poľnohospodárstvo stále prispieva k HDP krajiny jednou tretinou, zatiaľ čo výroba rovnako ako pred 40 rokmi predstavuje len 10 %²⁵. Výroba má veľký potenciál vytvárať pracovné miesta (i pre menej vzdelané osoby), zlepšiť obchodnú bilanciu Kene a stimulovať ďalšie odvetvia, ako je poľnohospodárstvo a riadenie prírodných zdrojov²⁶.

46 Svetová banka charakterizovala Keňu ako podnikateľskú krajinu a uviedla, že krajina má výrobnú základňu²⁷. Je preto pravdepodobné, že systematické opatrenia na odstránenie štrukturálnych problémov v tomto odvetví by mohli viesť k postupnému hospodárskemu rastu. Malo by sa tiež zdôrazniť, že rozšírenie výrobného odvetvia bolo neskôr potvrdené ako jedna z priorít uvedených v najnovšom hlavnom rozvojovom pláne kenského prezidenta, označovanom ako „Big 4 Agenda“. Okrem toho rýchly populačný rast a urbanizácia prinášajú zvyšujúci sa dopyt po pracovných príležitostiach medzi mladými ľuďmi v mestách a v ich okolí. Ak tento dopyt nebude uspokojený, môže to viesť k ďalším sociálnym problémom.

47 Ďalší príklad sa týka odvetvia IKT v Keni, ktoré v roku 2017 vzrástlo o 10,9 %²⁸, a krajina je známa svojou schopnosťou inovačných služieb. Od roku 2008 buduje kenská vláda spolu so súkromným sektorom technologické mesto označované ako Konza Technopolis, kde bude sídliť nová technologická univerzita a spoločnosti v oblasti IKT, strojárské a biotechnologické spoločnosti. Nové mesto, ktoré stále potrebuje rozsiahle investície do infraštruktúry, sa má stať osobitnou hospodárskou zónou so všetkým vybavením na mieste (bývanie, nemocnice atď.). Inovácie a digitálne hospodárstvo majú potenciál zvyšovať vývoz s vysokou pridanou hodnotou a vytvárať pracovné miesta. Rozvojové krajiny preto vynakladajú verejné finančné prostriedky na ich podporu.

²⁵ Dianah Ngui, Jacob Chege a Peter Kimuyu. *Kenya's Industrial Development*. Článok v *Manufacturing Transformation*. ed. Carol Newman, s. 80.

²⁶ Carol Newman, atď. (ed.) *Manufacturing transformation*, s. 5. Pozri tiež: Uchenna R. Efobi a Simplice Asongu (ed.) *Financing Sustainable Development in Africa*, s. 428 – 429.

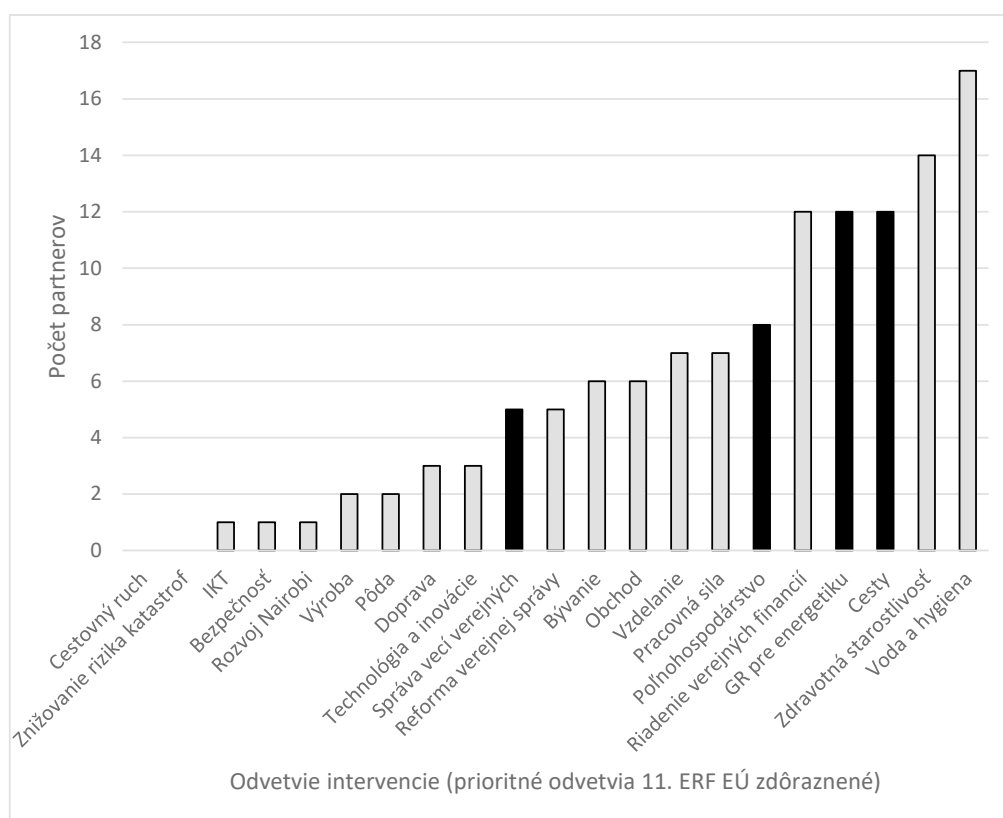
²⁷ Skupina Svetovej banky (2016): *Kenya Country Economic Memorandum: From Economic Growth to Jobs and Shared Prosperity*, s. xvii a vii.

²⁸ Publikácia *2018 African Economic Outlook: Kenya Country Note*, s. 9, uverejnená Africkou rozvojovou bankou.

Koordinácia darcov bola síce významná, no na výber kľúčových odvetví mala obmedzený vplyv

48 V národnom indikatívnom programe opisuje Komisia niektoré činnosti zamerané na koordináciu svojej činnosti s ďalšími darcami (t. j. odvetvové pracovné skupiny darcov a dialóg o spoločných politikách). Dokument obsahuje aj tabuľku znázorňujúcu odvetvia, v ktorých sú zapojení iní darcovia, vrátane krajín mimo EÚ. Táto tabuľka je zhrnutá na *ilustrácii 3*, kde sú zdôraznené kľúčové odvetvia 11. ERF. Nenašli sme však dôkazy o tom, že by koordinácia s inými darcami ovplyvnila, akým spôsobom Komisia odvetvia vyberala.

Ilustrácia 3 – Zhrnutie tabuľky darcov

Zdroj: EDA na základe Národného indikatívneho programu EÚ a Kene na obdobie 2014 – 2020.

49 Okrem tejto tabuľky vykonala Komisia spoločné programovanie s deviatimi členskými štátmi a Európskou investičnou bankou (EIB), ktorého výsledkom bola spoločná stratégia spolupráce EÚ z mája 2015 na podporu vykonávania strednodobého plánu Kene na obdobie 2014 – 2017. V tejto prvej spoločnej stratégii spolupráce EÚ sa opisovalo plánované rozdelenie práce na riešenie štyroch prioritných odvetví spoločného programovania EÚ na obdobie 2014 – 2017. Vzhľadom na to, že stratégia sa riadi obdobím vykonávania päťročných strednodobých plánov, táto spoločná stratégia bola uverejnená až v máji 2015, teda takmer rok po národnom indikatívnom pláne, takže nemala vplyv na výber kľúčových odvetví vykonaný Komisiou.

50 Osem z desiatich členských štátov, ktoré sú prítomné v Keni, je zapojených do odvetvia infraštruktúry a sedem buď do energetiky, dopravy alebo do oboch. Podľa odhadov v spoločnej stratégii na obdobie 2018 – 2022²⁹ môže celková výška príspevkov darcov z EÚ, EIB a členských štátov v odvetví infraštruktúry na päťročné obdobie dosahovať až 2 353,4 mil. EUR (470,68 mil. EUR ročne). Táto suma zahŕňa aj pododvetvia vody a hygieny a bývania, na ktorých sa EÚ nepodieľa. Väčšina financovania, ak nie všetky finančné prostriedky, sa bude poskytovať v podobe pôžičiek.

Zvýšili sa opatrenia pre rast a produktivitu, ale podpora v odvetviach bola v prvom rade zameraná na drobných poľnohospodárov a regióny v suchých a polosuchých oblastiach

51 Kľúčové odvetvie „potravinová bezpečnosť a odolnosť voči klimatickým otrasom“ sa zameriava na vidiecke obyvateľstvo Kene a v rámci neho sa podporujú opatrenia na:

- 1) posilnenie zavedených systémov s cieľom zmierniť negatívne dôsledky budúcich období sucha;
- 2) transformáciu poľnohospodárskeho modelu drobných poľnohospodárov zo samozásobiteľského poľnohospodárstva na poľnohospodárstvo ako podnikanie;
- 3) vytvorenie infraštruktúry odolnej voči zmene klímy a zlepšenie správy pôdy s cieľom zabezpečiť mier a bezpečnosť.

52 Do konca januára 2020 bolo zazmluvnených 85 % finančných prostriedkov pridelených tomuto odvetviu. Podrobnejší prehľad o šiestich opatreniach v tomto odvetví sa uvádza v [prílohe VII](#). Najväčším opatrením je tzv. AgriFi, čo je program v hodnote 45 mil. EUR, ktorý bude obsahovať grantový prvok pre podniky v hodnote 20 mil. EUR a zložku kombinovaného financovania s EIB vo výške 10 mil. EUR. Prostredníctvom tohto opatrenia sa bude podporovať vývoj a zavádzanie nových služieb, aby mohli drobní poľnohospodári svojim výrobkom dodať pridanú hodnotu a obchodovať s nimi. Druhým najväčším opatrením je tzv. Agri-biz, program v hodnote 43,5 mil. EUR, z ktorého bude suma 20 mil. EUR kombinovaná s financovaním Africkej rozvojovej banky (AfDB). Projekt bude tiež spolufinancovať Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO) a Dánska agentúra pre medzinárodný rozvoj (DANIDA).

²⁹ Európska spoločná stratégia spolupráce s Keňou na obdobie 2018 – 2022.

Cieľom programu bude podporovať rozvoj podnikateľských a pracovných príležitostí pre mladých ľudí a ženy vo vidieckych oblastiach.

53 Tri projekty v hodnote 20 mil. EUR, 30 mil. EUR a 30,5 mil. EUR patria pod stratégiu kenskej vlády s názvom Ukončenie mimoriadnych udalostí spôsobených suchom. Jeden sa zameriava na podporu riadenia rizík a koordináciu v prípade sucha, jeden na infraštruktúru odolnú voči zmene klímy pre lepšie dodávky vody a hygienu v regiónoch ASAL a tretí je určený na podporu odolných podmienok pre živobytie a riadenie rizika sucha. Do tohto odvetvia patrí tiež podpora projektu v hodnote 16,5 mil. EUR, ktorá je určená na proces transformácie poľnohospodárskeho odvetvia a decentralizovanú správu pôdy. Cieľom projektu je posilniť potravinovú bezpečnosť drobných poľnohospodárov a komunít pastierov lepším prístupom k poľnohospodárskym službám a pôde.

54 Len 17 % pôdy Kene je vhodných na pestovanie plodín a táto pôda sa nachádza v oblastiach, kde žije 80 % obyvateľov. Na zvýšenie plochy ornej pôdy a produktivity existujúcich polí sú potrebné rozsiahle investície do zavlažovacích systémov. Zároveň približne 87 % kenských poľnohospodárov obrába menej než 2 hektáre pôdy a približne 67 % menej než 1 hektár³⁰. Takéto malé poľnohospodárske podniky nie sú schopné získať úver na investície v oblasti výrobných technológií (ako sú stroje alebo skleníky) alebo inej rozsiahlej infraštruktúry.

55 Svetová banka uviedla, že Keňa prichádza o významné príjmy tým, že k svojim poľnohospodárskym komoditám nepridáva žiadnu hodnotu³¹. Agropriemysel, ktorý má veľký potenciál zvýšiť príjmy z vývozu a vytvárať pracovné miesta, závisí od stabilnej produkcie. Ak aj drobní poľnohospodári zvýšia svoju produktivitu a začnú časť svojich výnosov predávať, nebudú schopní zabezpečiť stabilný objem a kvalitu, ktoré agropriemysel vyžaduje. Zatiaľ čo niektoré projekty 11. ERF sú zamerané na integráciu drobných poľnohospodárov do hodnotového reťazca, vysoký počet drobných poľnohospodárov sám osebe spôsobuje, že organizácia poľnohospodárskej produkcie je pre agropriemysel neúčinnějšía.

³⁰ Svetová banka: *Kenya Economic Update. Unbundling the Slack in Private Sector Investment. Transforming Agriculture Sector Productivity and Linkages to Poverty Reduction*, s. 30 – 31.

³¹ Tamže, s. 31.

Pomoc pre infraštruktúru má význam, ale plány nie sú s ohľadom na dostupné financovanie realistické

56 Kľúčové odvetvie „udržateľná infraštruktúra“ v národnom indikatívnom pláne zahŕňalo dve pododvetvia, energetiku a dopravu, a pre každé z nich bol stanovený konkrétny cieľ:

- 1) rozvíjať účinnejšie energetické služby šetrné k životnému prostrediu, ktoré sú dostupné všetkým;
- 2) rozvíjať efektívnejší a bezpečnejší dopravný systém na zvýšenie produktivity a zníženie negatívneho dosahu na životné prostredie.

57 Na dosiahnutie týchto cieľov bolo v národnom indikatívnom programe stanovených viac než 20 iniciatív, napríklad:

- 1) opatrenia náročné na zdroje, ako je rozvoj výrobnnej, prenosovej a distribučnej kapacity a decentralizovaných mimosieťových systémov;
- 2) nové zdroje solárnej a veternej energie;
- 3) programy energetickej efektívnosti pre domácnosti (varenie a osvetlenie);
- 4) dopravné siete (napríklad cesty, prístavy, verejná doprava, nemotorizovaná doprava, intermodálna doprava).

58 Domnievame sa, že riešenie potrieb v oblasti infraštruktúry má pre rozvoj Kene význam. Pridelené prostriedky vo výške 175 mil. EUR sú však pre realizáciu všetkých plánov uvedených v národnom indikatívnom programe nedostatočné. Keňa na svoju infraštruktúru potrebuje 3 mld. USD na dopravu a 2 mld. USD na energetiku³².

Považujeme preto ciele v národnom indikatívnom programe za nerealistické a pridelené finančné prostriedky určené na infraštruktúru za nedostatočné na to, aby mali významný dosah.

59 Národný indikatívny program neobsahoval žiadne vysvetlenie, ako by táto pomoc EÚ vo výške 175 mil. EUR mohla pomôcť pri vykonávaní týchto veľmi ambiciózných plánov. Všeobecne sa v ňom len uvádzalo, že uprednostňovaným spôsobom financovania bude kombinovanie grantov EÚ s pôžičkami od európskych finančných inštitúcií (vrátane EIB) a že sa budú presadzovať možnosti verejno-súkromného partnerstva (PPP). Aj zástupcovia Komisie, s ktorými sme hovorili, uvádzali

³² AfBD 2018 *African Economic Outlook: Kenya Country Note*, s. 8 a 9.

kombinované financovanie a PPP ako spôsoby na dosiahnutie kritického množstva. Komisia však neodhadla predpokladaný pákový efekt kombinovaného financovania a nenašli sme žiadnu analýzu, z ktorej by vyplývalo, ako by sa so 175 mil. EUR pridelenými na toto odvetvie dosiahli významné výsledky.

60 V decembri 2019 boli uzavreté zmluvy alebo prijaté záväzky na 85 % finančných prostriedkov v tomto odvetví (pozri [prílohu VII](#)). Táto podpora sa skladá z piatich opatrení, z ktorých štyri obsahujú prvok kombinovaného financovania. Cieľom najväčšieho programu, ktorým je program mestskej mobility vo výške 45 mil. EUR, je zlepšiť udržateľnosť a efektívnosť mestskej mobility v Keni. Projekt v hodnote 30 mil. EUR bude podporovať vidiecke cesty v regiónoch ASAL odolných proti zmene klímy a bude sa realizovať prostredníctvom kombinovaného financovania s pôžičkami od Francúzskej agentúry pre rozvoj (AFD). Na projekt prístavu v Mombase sa plánuje poskytnúť takmer 20 mil. EUR ako kombinované financovanie s pôžičkami od EIB a jeho cieľom je zvýšiť kapacitu a efektívnosť v prístave.

61 V oblasti energetiky je 32 mil. EUR určených na Africkú investičnú platformu na podporu odvetvia energetiky v Keni. Na kombinované financovanie s pôžičkami od AFD boli doteraz uzavreté zmluvy vo výške 7 mil. EUR a na kombinované financovanie s pôžičkami od ďalšej finančnej inštitúcie sa plánuje s ďalšími 25 mil. EUR. Cieľom podpory je 1) zvýšiť udržateľnú výrobu energie, prístup k energii a energetickú efektívnosť prostredníctvom podpory súkromného sektora a 2) zvýšiť odolnosť, stabilitu a efektívnosť kenskej elektrizačnej sústavy. Ďalšia suma, 22 mil. EUR, sa poskytuje na podporu odvetvia energetiky a dopravy v Keni prostredníctvom grantu a technickej pomoci zameraných na zlepšenie správy v odvetví energetiky a dopravy v Keni.

62 Naše rozhovory s Komisiou a ESVČ potvrdili, že hoci kenská vláda trvala najmä na začlenení infraštruktúry ako kľúčového odvetvia, rozhodnutie rozšíriť ho o energetiku bolo skôr výsledkom politiky EÚ. V programe zmien sa energetika označuje ako jedna z hlavných oblastí budúcej pomoci EÚ.

Podpora určená na správu vecí verejných sa nezameriavala priamo na boj proti korupcii

63 Na odvetvie „Zodpovednosť verejných inštitúcií“ bolo pridelených 60 mil. EUR so zameraním na tri oblasti: voľby, riadenie verejných financií a spravodlivosť. Prijímateľmi činností v tomto kľúčovom odvetví budú aj organizácie občianskej spoločnosti. Do konca januára 2020 boli uzavreté zmluvy na 100 % opatrení v tomto odvetví (pozri [prílohu VII](#)).

64 Cieľom podpory volieb bolo zabezpečiť, aby voľby v roku 2017 prebehli lepšie ako predchádzajúce voľby, pokiaľ ide o prípravu, priebeh volieb a súlad s ústavou. Na tento účel bolo poskytnutých spolu 5 mil. EUR.

65 Cieľom podpory systému súdnictva je zabezpečiť, aby bol súdny systém prístupný väčšiemu počtu Keňanov. V súvislosti s projektom boli uzavreté zmluvy v celkovej hodnote 29 mil. EUR. Projekt by mal zlepšiť prístup chudobných a marginalizovaných komunít k spravodlivosti prostredníctvom právnej pomoci a poskytnúť alternatívy k uväzneniu.

66 Cieľom podpory riadenia verejných financií je zvýšiť jeho transparentnosť na ústrednej úrovni, ako aj na úrovni okresov. Podpora EÚ v podobe rozpočtovej podpory je naplánovaná na niekoľko častí cyklu riadenia, ako je plnenie rozpočtu, účtovníctvo, audit a dohľad. Vo vzťahu k opatreniu, ktoré sa skladá zo zložky rozpočtovej podpory v výške 23,5 mil. EUR a zložky doplnkovej podpory vo výške 2,5 mil. EUR, boli uzavreté zmluvy v celkovej hodnote 26 mil. EUR.

67 Ani v národnom indikatívnom programe, ani v žiadnom inom dokumente sa neanalyzovalo, akým spôsobom EÚ vybrala intervencie s cieľom posilniť právny štát a zlepšiť tak správu vecí verejných. Napríklad sme nenašli žiadne dôvody, prečo Komisia a ESVČ vybrali alternatívy k uväzneniu a právnej pomoci pre chudobnejších ľudí. Žiadna časť tejto podpory sa nezameriavala priamo na korupciu, hoci je preukázané, že korupcia má nepriaznivý vplyv na rast, medzinárodný obchod, otvorenosť trhu, prílev zahraničných investícií, konkurencieschopnosť podnikov a produktivitu³³. Podľa indexu vnímania korupcie organizácie *Transparency International* z roku 2018 je Keňa na 144. mieste (zo 180 krajín), teda medzi spodnými 21 %. Takmer každý, s ktorým sme viedli rozhovory³⁴, zastupujúci mimovládne organizácie v Keni, označil korupciu za jednu z najväčších prekážok rozvoja krajiny.

³³ *Integrity risks for international businesses in Kenya. Správa U4 Anti-Corruption a Transparency International, s. 2 – 5.*

³⁴ Vrátane zástupcov delegácie EÚ v Keni a európskych organizácií, ako sú Európska investičná banka a Nemecká obchodná komora.

Projekty 10. ERF vo všeobecnosti priniesli očakávané výstupy a výsledky, ale ich vplyv na celkový rozvoj Kene zatiaľ nebol preukázaný

68 Preskúmali sme vzorku opatrení v Keni, na ktoré pripadalo 53 % výdavkov z 10. ERF (pozri [tabuľku 2](#) a [prílohu VI](#)). Posudzovali sme, či tieto opatrenia dosiahli očakávané výstupy, výsledky a vplyv.

Podpora EÚ určená na cesty zlepšila prístup k základným službám, ale jej príspevok k hospodárskemu rozvoju nebol preukázaný

69 Najväčším projektom v odvetví infraštruktúry bola cesta Merille – Marsabit. Na tento projekt bolo poskytnutých 24,8 % zo schválenej podpory (88 mil. EUR) a projekt bol dokončený v máji 2017. Cieľom tohto projektu bol vyšší udržateľný a spravodlivý hospodársky rast. Tento cieľ sa premietol nielen do ukazovateľov rastu obchodu a rastu HDP, ale aj do ukazovateľov, ktoré merajú Giniho koeficient (meranie nerovnosti) a miery chudoby, miery zamestnanosti, pohodlia cestujúcich a bezpečnosti cestnej premávky.

- a) Pokiaľ ide o výstupy, vďaka tomuto projektu sa modernizovalo 122 km štrkových ciest na cesty asfaltové. To predstavuje 3 % z 3 600 km medzinárodných hlavných ciest. V rámci projektu sa tiež zmodernizovalo 6 km mestských ciest v meste Marsabit.
- b) Pokiaľ ide o výsledky, ktoré možno pripísať zlepšeniu povrchu vozovky, skrátila sa doba cestovania. Rôzne zainteresované strany opisovali, ako 800 km dlhá cesta z Moyale do Nairobi predtým trvala tri dni so zastávkami v Marsabite a Isirole a ako hrozilo, že vozidlá zapadnú do bahna. Teraz možno cestu uskutočniť za jeden deň. Klesli prevádzkové náklady. Napríklad prenájom nákladných vozidiel a cestovné klesli o tretinu. Priemerná denná premávka sa zvýšila zo 123 vozidiel v roku 2014 na 543 vozidiel v januári 2020, čo je síce výrazne zvýšená, ale stále nízka hodnota³⁵.

³⁵ Na porovnanie, úsekom Sabasaba Junction – Makupa Causeway – Changanwe (približne 3,2 km) prejde každý deň v priemere 37 000 vozidiel každého typu. Asi 12 000 z nich tvoria ťažké nákladné vozidlá. Na úsekoch cesty mimo obchodnej zóny, t. j. Miritini – Mazaras – Mariakani (približne 26 km) prejde denne v priemere 9 500 vozidiel vrátane 4 300 ťažkých nákladných vozidiel. Zdroj: *Mombasa to Mariakani (A109) Road. Preliminary and Detailed*

70 Hoci neboli vykonané žiadne merania, zástupcovia okresnej správy a niektorých medzinárodných organizácií potvrdili, že sa zlepšil prístup k zdravotným a vzdelávacím službám a k poľnohospodárskym výrobkom. Okrem toho regionálny koridor, do ktorého tento projekt spadá, významne prispieva k pokroku v oblasti potravinovej bezpečnosti v regióne³⁶. Vďaka projektu sa dosiahli sociálne efekty v podobe lepšieho prístupu k základným službám. Doteraz sa však nepreukázalo, že by cesta podporila hospodársky rast.

71 Cesta Merille – Marsabit prechádza cez riedko osídlenú oblasť, v ktorej sa väčšina ľudí živí pastierskym chovom hospodárskych zvierat. Ide o tradičný spôsob života, pri ktorom sa ľudia premiestňujú a hľadajú vhodné oblasti pre svoje zvieratá a majú pomerne malú spotrebu vyrobeného tovaru. Z dôvodu nepriaznivého podnebia tu rastie len skromná vegetácia a medzi mestami Marsabit a Merille a okolo týchto dvoch miest je len veľmi málo priemyslu.

72 Cesta Merille – Marsabit je súčasťou diaľnice, ktorá spája kenské hlavné mesto Nairobi s etiópskym hlavným mestom Addis Abebou a má potenciál zvýšiť obchod medzi dvoma krajinami. Skutočnosť, že používanie ciest zostáva pomerne nízke (pozri bod 69 písm. b)), naznačuje, že stav ciest nebol hlavnou prekážkou rastu obchodu. Aj keby všetkých 543 vozidiel denne boli nákladné vozidlá prepravujúce tovar, stále by to predstavovalo len zlomok objemu dopravy v Keni. Dve veľké prekážky obchodu medzi Keňou a Etiópiou sú neúčast' Etiópie na záväzných regionálnych obchodných dohodách a nestabilná bezpečnostná situácia na etiópskej strane hranice, kvôli ktorej je prejazd regiónom riskantný³⁷.

Jedna tretina pomoci z 10. ERF pre Keňu slúžila na podporu drobných poľnohospodárov v regiónoch ASAL, ktorých dosah na celkové hospodárstvo Kene je malý

73 EÚ poskytla financovanie vo výške 110,7 mil. EUR (32 % celkových finančných prostriedkov pre Keňu) v regiónoch ASAL, v ktorých hrá dominantnú úlohu pastierstvo a poľnohospodársko-pastiersky systém. Regióny ASAL sú domovom 51 % celkového

Engineering Design. Environmental and Social Impact Assessment (Esia) Report, s. 153 – 154.

³⁶ *USAID study of Kenya–Ethiopia trade corridor: A pathway to agricultural development, regional economic integration and food security*, 2018, s. 1.

³⁷ Tamtiež, s. 43 a 22.

obyvateľstva Kene a 56 % chudobných ľudí Kene, pričom „chudobní ľudia“ sú definovaní ako ľudia, ktorí žijú z menej než 30 EUR na mesiac vo vidieckych oblastiach a 60 EUR na mesiac v mestských oblastiach³⁸.

74 Cieľom projektu týkajúceho sa vhodných postupov v poľnohospodárstve bolo zlepšiť poznatky a vhodné postupy v poľnohospodárstve medzi drobnými poľnohospodármi v suchých a polosuchých oblastiach, rozvíjať väzby na trhy a zvýšiť potravinovú bezpečnosť.

- a) Pokiaľ ide o výstupy, nové metódy teraz využíva 40 000 poľnohospodárov (0,42 % všetkých poľnohospodárov z Kene).
- b) Pokiaľ ide o výsledky, priemerné hektárové výnosy obilnín a strukovín tých poľnohospodárov, ktorí používajú tieto metódy, sa zvýšili o 121 % v prípade obilnín a 98 % v prípade strukovín, zatiaľ čo výrobné náklady pri obilninách sa znížili o 22 % a pri strukovinách o 19 %. Vhodné postupy v poľnohospodárstve po svojom zavedení nie sú závislé od nových zdrojov financovania, aby ďalej prinášali výsledky, takže projekt obsahuje silný prvok udržateľnosti.

75 Národný orgán pre zvládanie sucha (NDMA) realizoval projekty na zlepšenie odolnosti komunít v oblastiach ASAL voči suchu.

- a) Z hľadiska výstupov tieto projekty podporili zavedenie preventívnych nástrojov a posilnili miestne kapacity na efektívne zvládanie období sucha, a to prostredníctvom desiatich projektov strategickej pripravenosti v desiatich okresoch.
- b) Z hľadiska výsledkov tieto projekty znížili katastrofálne následky sucha. Podľa NDMA bola miera úmrtí hospodárskych zvierat v niektorých okresoch výrazne nižšia než 70 % zaznamenaných v priebehu predchádzajúceho sucha v období 2009 – 2011; napríklad miera úmrtí hospodárskych zvierat vykázaná v okresoch Marsabit a Samburu bola 20 % až 40 %, zatiaľ čo v okrese Isiolo bola nulová.

76 Pokiaľ ide o vplyv, tieto projekty zvýšili potravinovú bezpečnosť v oblastiach ASAL a pomohli Keni dosiahnuť pokrok na globálnom indexe hladu. Keňa v roku 2018 dosiahla hodnotu 23,2, čo je pokles z 28,0 v roku 2010. Poľnohospodárska výroba

³⁸ Kenya National Bureau of Statistics: Kenya Integrated Household Budget Survey 2015/2016, s. 44, 46 a 49.

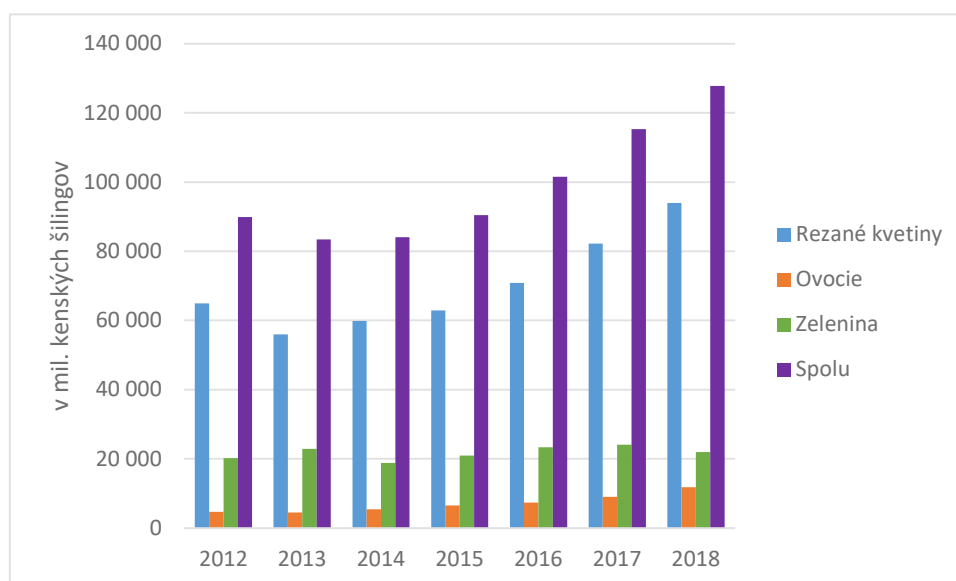
drobných poľnohospodárov v oblastiach ASAL sa však využíva prevažne na vlastnú spotrebu. Je možné, že to malo obmedzený vplyv na celkový rozvoj Kene.

Projekt SMAP prispel k zvýšeniu vývozu záhradníckych produktov

77 Program pre normy a prístup na trh (SMAP) bol zameraný na zvýšenie konkurencieschopnosti kenských záhradníckych produktov a ich prístupu na trh prostredníctvom zvýšenej bezpečnosti potravín. Jedným z príkladov jeho výstupov bolo poskytnutie vybavenia Kenskému úradu pre inšpekciu zdravia rastlín (KEPHIS) na vykonanie laboratórneho rozboru. K výsledkom projektu patrí odstránenie fazule záhradnej zo zoznamu obmedzeného vývozu do EÚ. Ďalším príkladom je oblasť bez vinných mušiek pre pestovateľov manga, ktorá sa práve zriaďuje.

78 Zistili sme, že projekt SMAP prispel k väčšiemu objemu vývozu a hospodárskemu rozvoju. Investície vo výške 12,1 mil. EUR (3 % celkového financovania) podporili inštitúciu s jasnou a nenahraditeľnou úlohou v procese vývozu poľnohospodárskych produktov. Vývoz záhradníckych produktov sa v posledných rokoch zvýšil. Hoci tento pokrok nemožno pripočítať len projektu SMAP, projekt k nemu prispel. Nárast objemu vývozu navyše ukazuje, že kenské poľnohospodárske produkty majú vývozný potenciál a že KEPHIS pomáha tento potenciál realizovať. Nárast vývozu záhradníckych produktov je znázornený v *ilustrácii 4*.

Ilustrácia 4 – Zvýšenie vývozu záhradníckych produktov

Zdroj: EDA na základe KEPHIS.

Závery a odporúčania

79 Audit sa zamerail na účinnosť bilaterálnej rozvojovej pomoci pre Keňu prostredníctvom ERF, hlavného zdroja financovania krajiny z finančných prostriedkov EÚ. Preskúmali sme, či Komisia a ESVČ účinne zameriavajú ERF do oblastí, v ktorých by mohol najviac prispieť k znižovaniu chudoby v Keni. Dospeli sme k záveru, že Komisia a ESVČ nepreukázali, že pomoc EÚ poskytnutá Keni bola dostatočne založená na konkrétnych potrebách krajiny a že bola zameraná na tie oblasti, kde by mohla najviac znížiť chudobu. Zistili sme tiež, že opatrenia financované EÚ, ktoré sme v rámci 10. ERF preverovali, priniesli očakávané výstupy a výsledky, no dosah na celkový rozvoj Kene zatiaľ nebol preukázaný.

80 Finančné prostriedky pridelené Keni v rámci 11. ERF predstavovali 435 mil. EUR, čo zodpovedá približne 0,6 % daňových príjmov Kene. Komisia a ESVČ prideliť približne 90 % finančných prostriedkov pre Keňu s použitím vzorca bez toho, aby vykonali vlastné osobitné posúdenie prekážok a cieľov v oblasti rozvoja krajiny. V pridelených rozpočtových prostriedkoch neboli zohľadnené ani granty alebo pôžičky od iných darcov.

81 Pri prideľovaní finančných prostriedkov z EFR sa zohľadňovali celosvetové ukazovatele riadenia, ale tento proces neumožňoval, aby bola pomoc viazaná na dosiahnutie pokroku prijímateľských krajín, pokiaľ ide o výkonnosť, správu vecí verejných, záväzok uskutočňovať štrukturálne reformy či kontrolu korupcie. Hoci Keňa v priebehu posledných desaťročí dosiahla len malý pokrok v presadzovaní právneho štátu a boji proti korupcii, nenašli sme dôkazy o tom, že by EÚ z tohto dôvodu k financovaniu z ERF určenému pre krajinu pripojila ďalšie podmienky.

82 Zistili sme, že Komisia v súlade so svojimi cieľmi prideliť najchudobnejším krajinám viac finančných prostriedkov v rámci 11. ERF než 10. ERF. Podiel celkových pridelených finančných prostriedkov, ktoré dostali najmenej rozvinuté krajiny (LDC) a krajiny s nízkymi príjmami (LIC), bol 85 % v porovnaní s 80 % v rámci 10. ERF.

83 Podľa vzorca na prideľovanie finančných prostriedkov sa však krajinám s väčším počtom obyvateľov prideliť menšia suma pomoci. Dôvodom bola skutočnosť, že pre ukazovateľ počtu obyvateľov bol stanovený strop 40 miliónov obyvateľov a ukazovateľ nebol založený na celkovom počte obyvateľov krajiny, ale na jeho druhej odmocnine. Keby Komisia nebola uplatnila tento strop, väčšie krajiny by boli získali väčšinu finančných prostriedkov (pozri body 25 až 36).

Odporúčanie 1 – Prehodnotiť prístup k pridelovaniu rozvojovej pomoci EÚ

Na základe príkladu Kene by Komisia a ESVČ mali:

- a) preskúmať metódu EÚ týkajúcu sa pridelovania finančných prostriedkov medzi krajiny AKT, a v prípade potreby zapojili Parlament, Radu a členské štáty;
- b) zaviesť osobitné podmienky, ktoré stanovujú jasné prepojenie medzi pridelenými finančnými prostriedkami a výkonnosťou krajiny v minulosti a záväzkom vlády uskutočňovať štrukturálne reformy vrátane právneho štátu.

Časový rámec: koniec roka 2022.

84 Napriek tomu, že dostupné finančné prostriedky sa týkali len malej časti rozvojových potrieb Kene, peniaze boli rozptýlené medzi mnoho oblastí, ku ktorým patrilo poľnohospodárstvo, mimoriadne udalosti spôsobené suchom, energetická a dopravná infraštruktúra, voľby, správa vecí verejných a súdny systém. Národný indikatívny program Kene na obdobie 2014 – 2020 neobsahoval posúdenie toho, či a ako finančné prostriedky ERF vyčlenené na tieto oblasti dosiahnu dostatočné kritické množstvo, aby priniesli významné výsledky. Nebolo v nich ani vysvetlené, ako by skutočnosť, že sa budú podporovať vybrané odvetvia, a nie iné odvetvia, mohla viac pomôcť Keni pri znižovaní chudoby (pozri body 41 až 44).

Odporúčanie 2 – Pri výbere kľúčových odvetví v Keni posúdiť kritické množstvo

Komisia a ESVČ by mali posúdiť, či sumy pridelené na každé kľúčové odvetvie, ako aj v rámci kľúčových odvetví, pravdepodobne dosiahnu dostatočné kritické množstvo, aby priniesli významné výsledky, a vysvetliť, ako toto kritické množstvo pravdepodobne dosiahnu.

Časový rámec: koniec roka 2022.

85 Nenašli sme napríklad žiadne dôvody, prečo sa Komisia a ESVČ rozhodli priamo nepodporovať výrobné odvetvie. Mnoho ekonomík, ktoré vo svojom rozvoji zaznamenali značný pokrok, prešlo transformáciou – od poľnohospodárskej ekonomiky k priemyselnej. V Keni sa tak nestalo: poľnohospodárstvo stále prispieva k HDP krajiny jednou tretinou, zatiaľ čo výroba rovnako ako pred 40 rokmi predstavuje len 10 %. Iný

príklad sa týka odvetvia IKT v Keni, ktoré v roku 2017 vzrástlo o 10,9 %, a krajina je pritom známa svojou schopnosťou ponúkať inovačné služby (pozri body 45 až 47).

86 Najväčšia časť finančných prostriedkov z 11. ERF, 190 mil. EUR (44 % celkového objemu), bola pridelená na kľúčové odvetvie „potravinová bezpečnosť a odolnosť voči klimatickým otrasom“. Väčšina podpory v tomto odvetví bola poskytnutá v prospech spoločenstiev ASAL a drobných poľnohospodárov s cieľom zabezpečiť im potravinovú bezpečnosť a vyšší príjem. Táto podpora pravdepodobne zvýši životnú úroveň týchto spoločenstiev, avšak nenapomáha ďalej komercializovať poľnohospodárstvo a rozšíriť agropriemysel (pozri body 51 až 55).

87 V národnom indikatívnom programe bolo 175 mil. EUR vyčlenených na odvetvie infraštruktúry a uvádzalo sa v ňom niekoľko ambiciózných cieľov, vrátane opatrení náročných na zdroje, ako je rozvoj nových zdrojov slnečnej a veternej energie a dopravných sietí (cesty a prístavy). Bez toho, aby sme spochybnili význam týchto plánov, považujeme túto sumu za príliš malú na to, aby bolo možné uskutočniť všetky plány alebo podstatne ovplyvniť rozvoj tohto odvetvia (pozri body 56 až 62).

88 Na odvetvie „zodpovednosť verejných inštitúcií“ bolo pridelených 60 mil. EUR so zameraním na tri systémy: voľby, riadenie verejných financií a spravodlivosť. Hoci slabý právny štát a korupcia sú považované za vážne prekážky rozvoja Kene, EÚ sa na ne priamo nezameriava. Nenašli sme žiadne vysvetlenie, prečo bolo financovanie zamerané na alternatívy k uväzneniu a právnu pomoc pre chudobnejšie osoby, a nie na priamy boj proti korupcii (pozri body 63 až 67).

89 Preskúmali sme aj vzorku opatrení v Keni, na ktoré sa vzťahuje 53 % výdavkov v rámci 10. ERF, a posúdili sme, či tieto opatrenia dosiahli očakávané výstupy, výsledky a vplyv. Hoci tieto projekty vo všeobecnosti priniesli očakávané výstupy a výsledky, nenašli sme žiadne dôkazy o tom, že by mali viditeľný vplyv na celkový rozvoj krajiny (pozri body 45 až 78).

Odporúčanie 3 – Stanoviť ako prioritu udržateľný hospodársky rozvoj a právny štát v Keni

Komisia a ESVČ by mali stanoviť ako prioritu odvetvia, ktoré môžu prilákať priame zahraničné investície, vytvárať pracovné miesta a zvyšovať vývoz, a opatrenia podporujúce právny štát, vrátane boja proti korupcii.

Časový rámec: koniec roka 2022.

Túto správu prijala komora III, ktorej predsedá Bettina JAKOBSEN, členka Dvora audítorov, v Luxemburgu na svojom zasadnutí dňa 16. júna 2020.

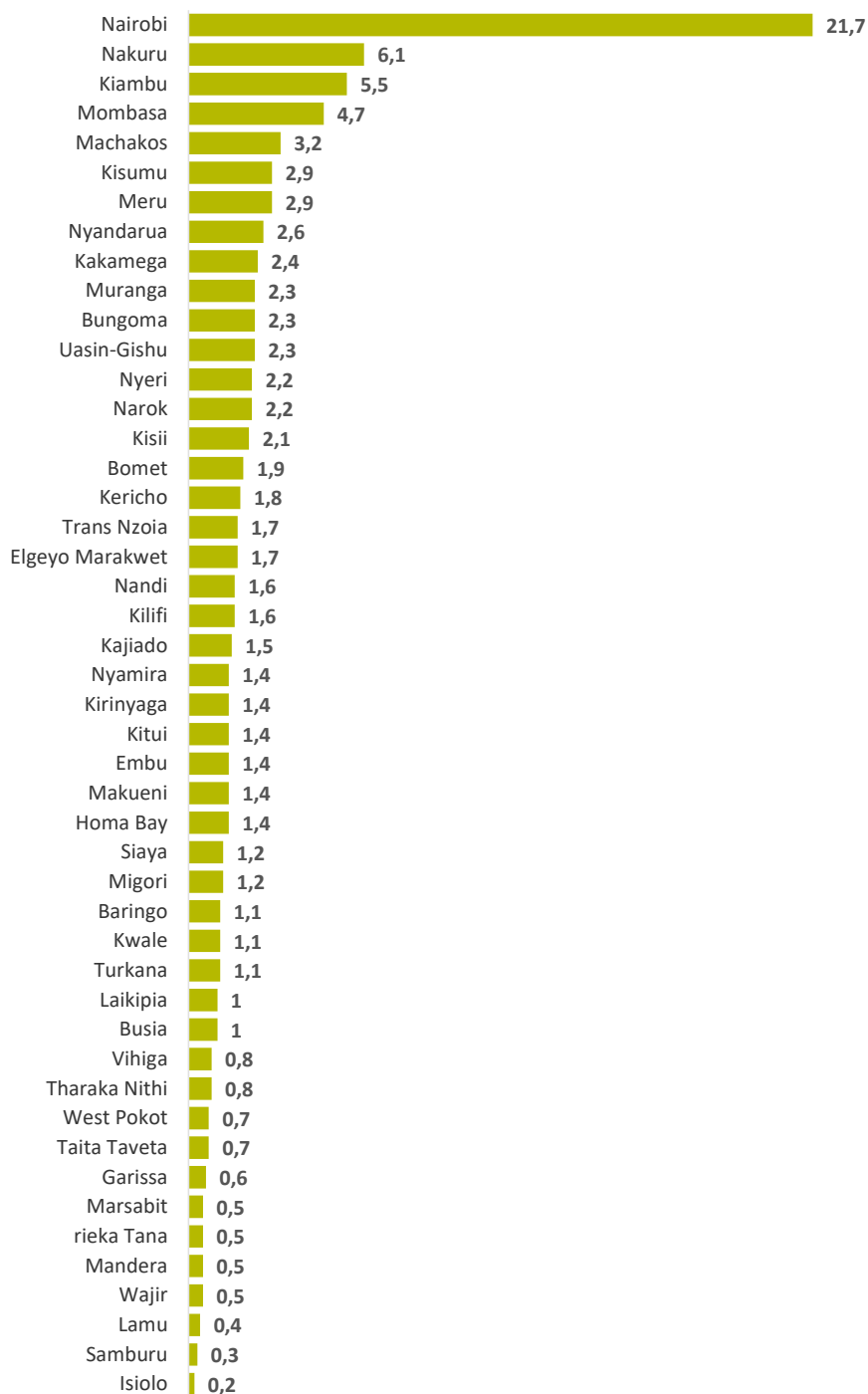
Za Európsky dvor audítorov

Klaus-Heiner LEHNE
predseda

Prílohy

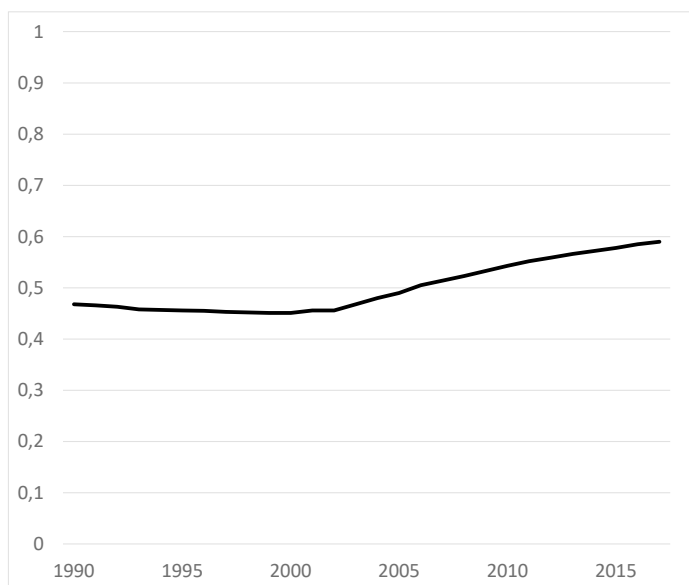
Príloha I – Ukazovatele ľudského rozvoja v Keni

Ilustrácia 5a – Priemerný príspevok okresov k hrubému domácomu produktu v Keni v období 2013 – 2017

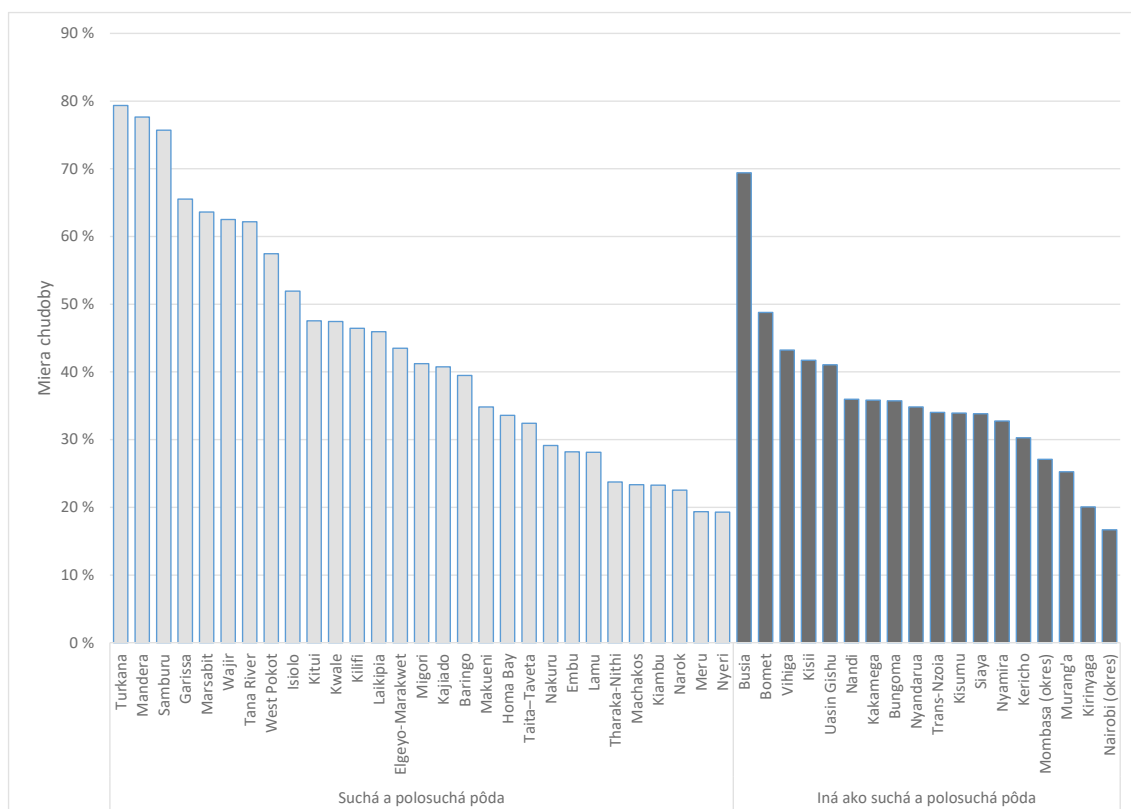
Zdroj: EDA na základe údajov Svetovej banky.

Ilustrácia 5b – Index ľudského rozvoja

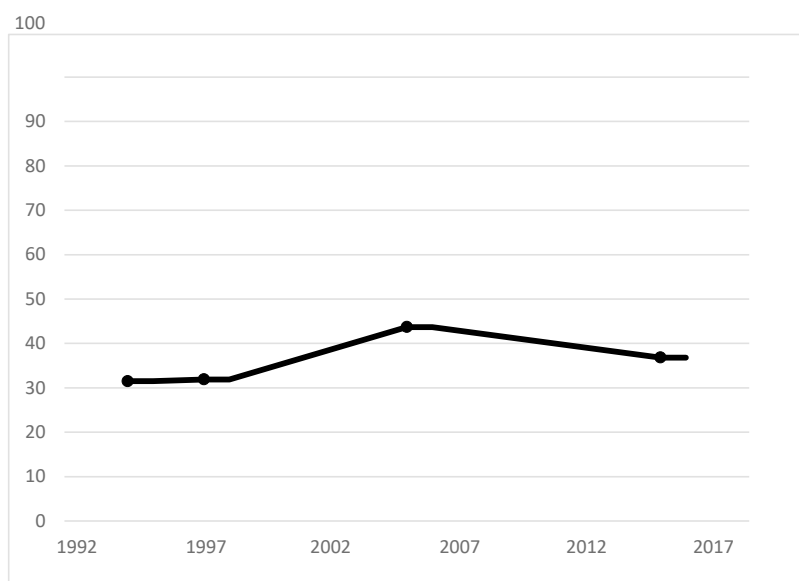
Zdroj: EDA na základe *Human Development Indices and Indicators: 2018 Statistical Update, UNDP*.

Ilustrácia 5c – Miera chudoby v Keni

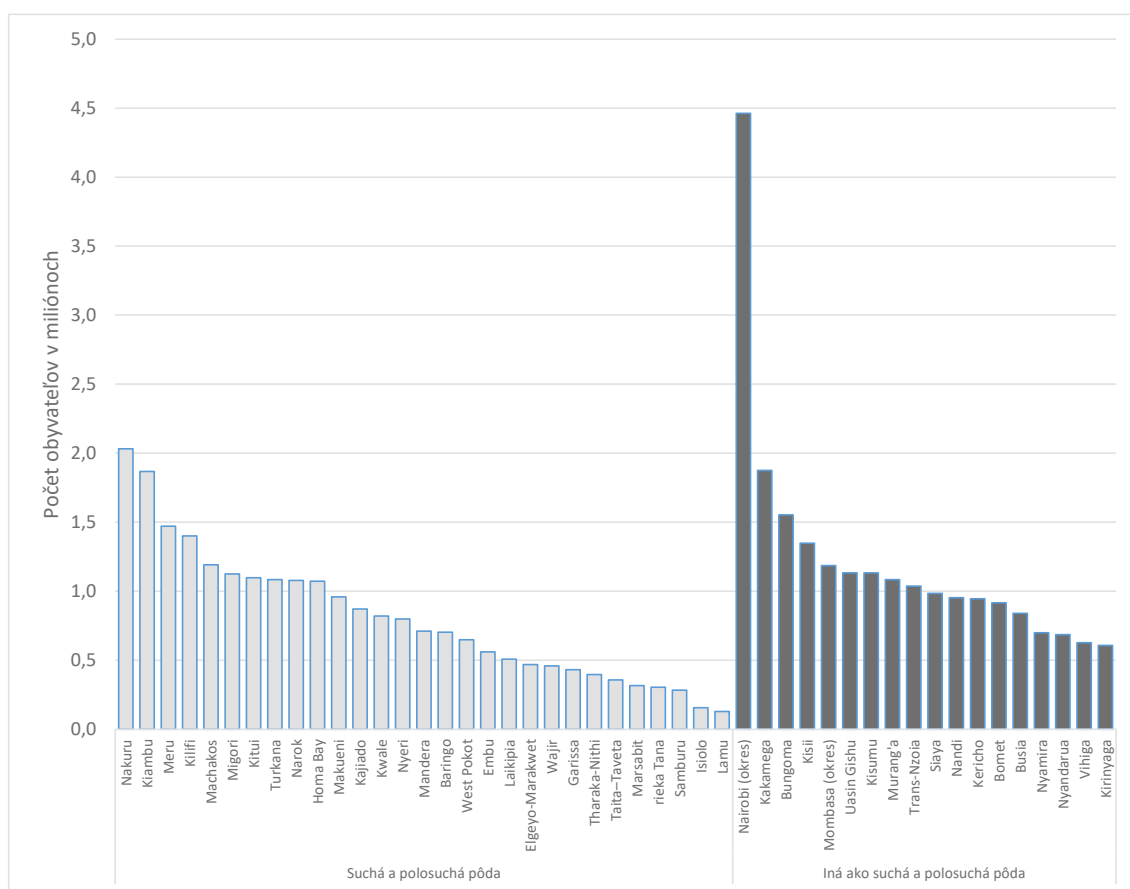
Zdroj: EDA na základe štúdie *Kenya integrated Household Budget Survey 2015/2016*.

Ilustrácia 5d – Percentuálny podiel obyvateľstva s menej než 1,90 USD na deň

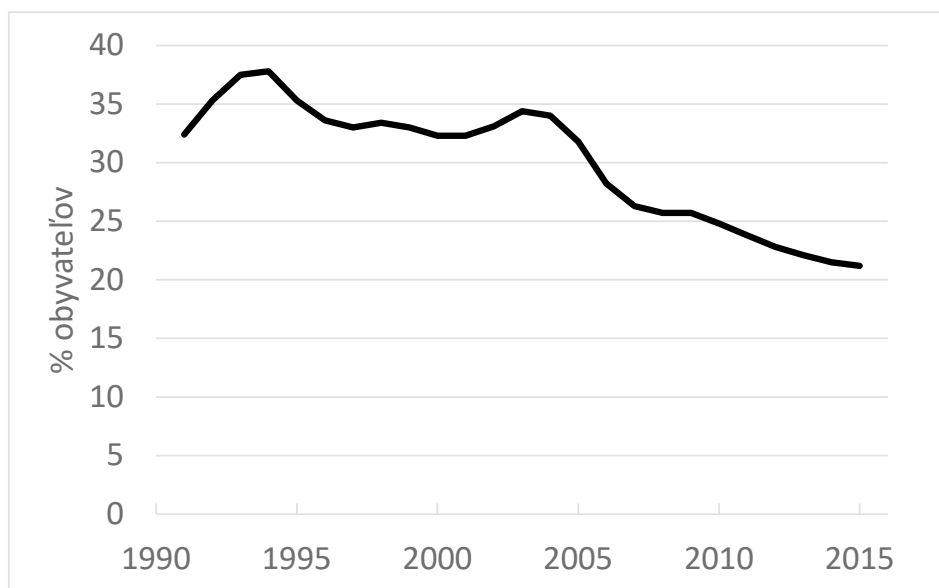
Zdroj: EDA na základe údajov Svetovej banky, ukazovateľov svetového rozvoja, október 2019 – Podiel chudobných na základe 1,90 USD na deň (% počtu obyvateľov).

Graf 5e – Počet obyvateľov Kene podľa okresov

Zdroj: EDA na základe štúdie Kenya integrated Household Budget Survey 2015/2016.

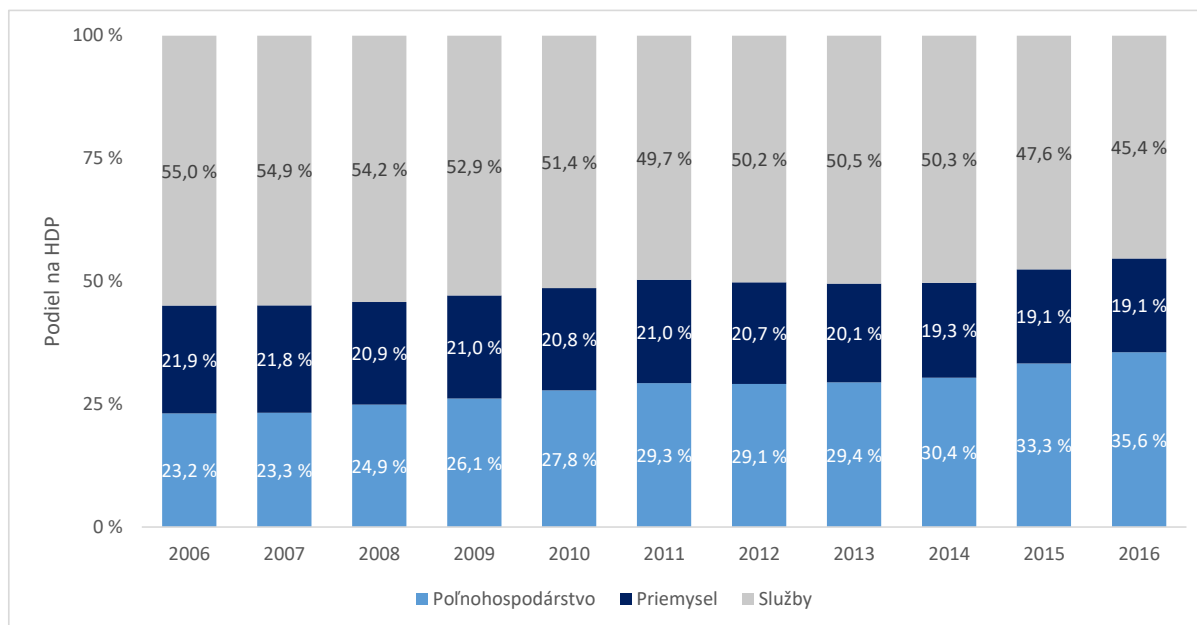
Ilustrácia 5f – Podvýživa

Zdroj: EDA na základe údajov Svetovej banky, ukazovateľov svetového rozvoja, október 2019.

Príloha II – Ilustrácie a tabuľky vzťahujúce sa na kenské hospodárstvo

Ilustrácia 6 – Podiel hospodárskych odvetví na HDP v rokoch 2006 až 2016

Zdroj: EDA na základe údajov Svetovej banky, ukazovateľov svetového rozvoja, *Share of economic sectors in Kenya's GDP*.

Tabuľka 3 – HDP podľa odvetvia (percentuálny podiel HDP v bežných cenách)

	2011	2016	2017
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a poľovníctvo z toho rybolov	29,3 0,8	35,6 0,8	31,5 0,5
Ťažba a dobývanie z toho ropa	1,0 –	0,9 –	0,8 –
Výroba	13,1	10,0	8,4
Elektrina, plyn a voda	2,1	2,6	2,5
Výstavba	4,9	5,5	5,8
Veľkoobchod a maloobchod, opravy vozidiel, výrobky pre domácnosť, reštaurácie a hotely	10,5	8,7	8,4
z toho reštaurácie a hotely	1,5	0,8	0,8
Doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie	9,8	9,6	9,1
Financie, služby v oblasti nehnuteľností a podnikateľské služby	15,2	14,7	14,9
Verejná správa a obrana, bezpečnosť	4,7	4,4	4,3

Ostatné služby	9,4	7,9	14,3
Hrubý domáci produkt v základných cenách / v nákladoch výrobných činiteľov	100,0	100,0	100,0

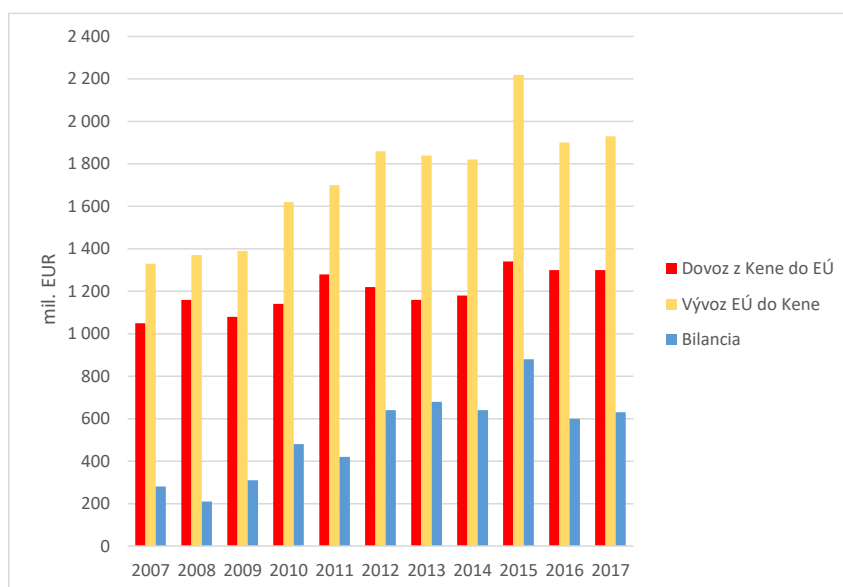
Zdroj: Publikácia 2018 *African Economic Outlook* uverejnená Africkou rozvojovou bankou.

Tabuľka 4 – Aktuálny účtovný zostatok (percentuálny podiel HDP)

	2009	2014	2015	2016	2017(o)	2018(p)	2019(p)
Obchodná bilancia	– 13,4	– 17,4	– 13,1	– 11,2	– 11,9	– 11,7	– 12,3
Vývoz tovaru	12,2	10,1	9,4	8,1	7,7	7,0	7,3
Dovoz tovaru	25,6	27,6	22,5	19,3	19,6	18,7	19,6
Služby	2,9	2,7	2,1	2,4	2,7	2,7	3,1
Príjem na (primárny) výrobný faktor	– 0,4	– 1,4	– 1,1	– 1,0	– 1,2	– 1,0	– 0,9
Bežné prevody	6,2	5,7	5,4	4,6	4,3	4,4	4,9
Saldo bežného účtu	– 4,6	– 10,4	– 6,7	– 5,2	– 6,1	– 5,6	– 5,2

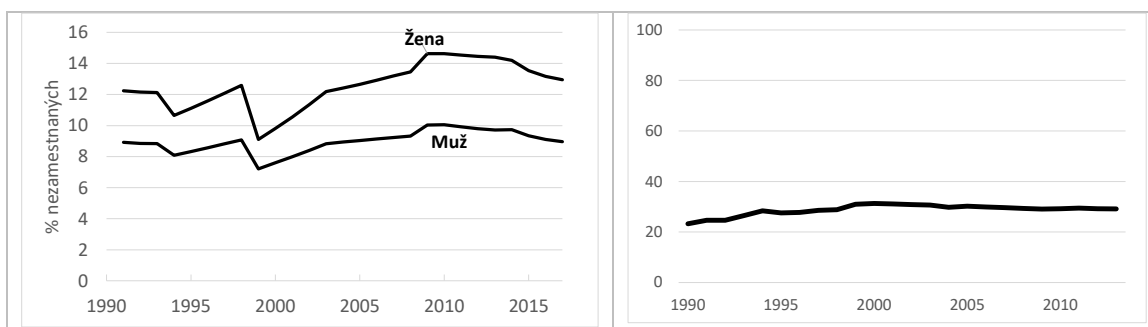
Zdroj: EDA na základe publikácie 2018 *African Economic Outlook* uverejnenej Africkou rozvojovou bankou.

Ilustrácia 7 – Obchod medzi EÚ a Keňou

Zdroj: EDA na základe údajov Európskej únie, *Trade in goods with Kenya*, Eurostat.

Ilustrácia 8 – Nezamestnanosť v Keni a index ekonomickej zraniteľnosti

Zdroj: EDA na základe ukazovateľov svetového rozvoja Svetovej banky, október 2019.

Zdroj: EDA na základe retrospektívneho indexu ekonomickej zraniteľnosti *Fondation pour les études et recherches sur le développement international (Ferd)*, aktualizácia v roku 2015.

Príloha III – Zoznam rozhovorov v rámci auditu

Organizácie, s ktorými sme sa stretli počas audítorskej misie v Keni v dňoch 4. – 14. februára 2019:

- Nemecká obchodná komora
- Francúzske obchodné komory
- *German Business Association Kenya* (Nemecké obchodné združenie v Keni)
- *American Chamber of Commerce* (Americká obchodná komora)
- Ministerstvo zahraničných vecí
- Štátna pokladňa
- Ministerstvo dopravy, infraštruktúry, bývania a rozvoja miest
- Ministerstvo pôdohospodárstva
- Ministerstvo pre informácie, komunikáciu a technológie
- *Konza Technopolis Development Authority* (Úrad pre rozvoj Konza Technopolis)
- Európska investičná banka (EIB)
- *Kreditanstalt für Wiederaufbau* (KfW)
- Africká rozvojová banka (AfDB)
- Francúzska agentúra pre rozvoj (AFD)
- Zástupcovia Dánska, Francúzska, Nemecka, Spojeného kráľovstva, Holandska, Talianska a Švédska
- USAID Keňa
- Svetová banka, regionálny úrad
- Organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO)
- Kenské združenie výrobcov
- *Kenya Plant Health Inspectorate Service* (Kenský inšpektorát zdravia rastlín, KEPHIS)
- Návštevy projektov v oblasti cestnej dopravy, návštevy projektov v oblasti zvládania sucha a poľnohospodárstva
- *Representatives of Kenya Highways Authority* (Zástupcovia kenskej správy diaľnic: KENHA)
- Zástupcovia okresov Marsabit, Isiolo a Laikipia
- Zástupcovia *Kenya Wildlife Service* (KWS)

- Zástupcovia ženského družstva Anolei, dievčenskej strednej školy Loglogo, dievčenskej strednej školy Isiolo, základnej školy Kamboe, programu vakcinácie hospodárskych zvierat

Na seminári sa ďalej zúčastnili nezávislí odborníci z týchto organizácií, ktorí diskutovali o význame výberu kľúčových odvetví v EÚ:

- *Critical mass* (skupina pre rozvoj cyklistiky)
- Iniciatíva Flone (podpora žien v odvetví dopravy)
- *Kenya Alliance of Resident Association* (Kenská aliancia združenia obyvateľov)
- *Kenya Institute for Public Policy Research and Analysis* (Kenský ústav pre výskum a analýzu verejnej politiky, KIPPRA)
- Kenský národný výbor pre ľudské práva
- Kenská spoločnosť červeného kríža
- Inštitút pre rozvojové štúdie, Univerzita v Nairobi
- Svetová banka
- Amnesty International Keňa

Príloha IV – Vnímanie korupcie v Keni

67 %	si myslí, že za posledných 12 mesiacov korupcia vzrástla
45 %	používateľov verejných služieb zaplatilo v predchádzajúcich 12 mesiacoch úplatok
71 %	si myslí, že ich vláda nezvláda boj proti korupcii
54 %	si myslí, že v boji proti korupcii môžu veľa dokázať obyčajní občania

Tabuľka 5 – Názory a skúsenosti občanov ohľadom korupcie

Miera podplácania ¹	2015	2019
Celková miera podplácania	37 %	45 %
Verejné školy	9 %	14 %
Verejné kliniky a zdravotné strediská	11 %	18 %
Preukazy totožnosti	39 %	38 %
Verejné služby	20 %	35 %
Polícia	49 %	48 %
Zmenila sa miera korupcie v posledných 12 mesiacoch?	2015	2019
Zvýšila sa	64 %	67 %
Znížila sa	18 %	18 %
Zostala rovnaká	14 %	10 %
Neviem	4 %	5 %
Odmietli odpovedať	0 %	0 %
Môžu obyčajní ľudia ovplyvniť boj proti korupcii?	2015	2019
Áno	58 %	54 %
Nie	35 %	36 %
Ani áno ani nie	6 %	5 %
Neviem/odmietli odpovedať	2 %	5 %

Korupcia podľa inštitúcie ²	2015	2019
Prezident/premiér	27 %	36 %
Poslanci	45 %	47 %
Vládni úradníci	46 %	47 %
Úradníci miestnej samosprávy	36 %	45 %
Polícia	75 %	66 %
Sudcovia a súdni úradníci	33 %	28 %
Náboženskí vodcovia	13 %	12 %
MVO	-	16 %
Riaditelia podnikov	38 %	31 %
Tradiční vedúci predstavitelia	12 %	14 %
Zvláda či nezvláda vláda boj proti korupcii?	2015	2019
Dobre	27 %	25 %
Zle	70 %	71 %
Neviem	3 %	4 %
Odmietli odpovedať	0 %	0 %

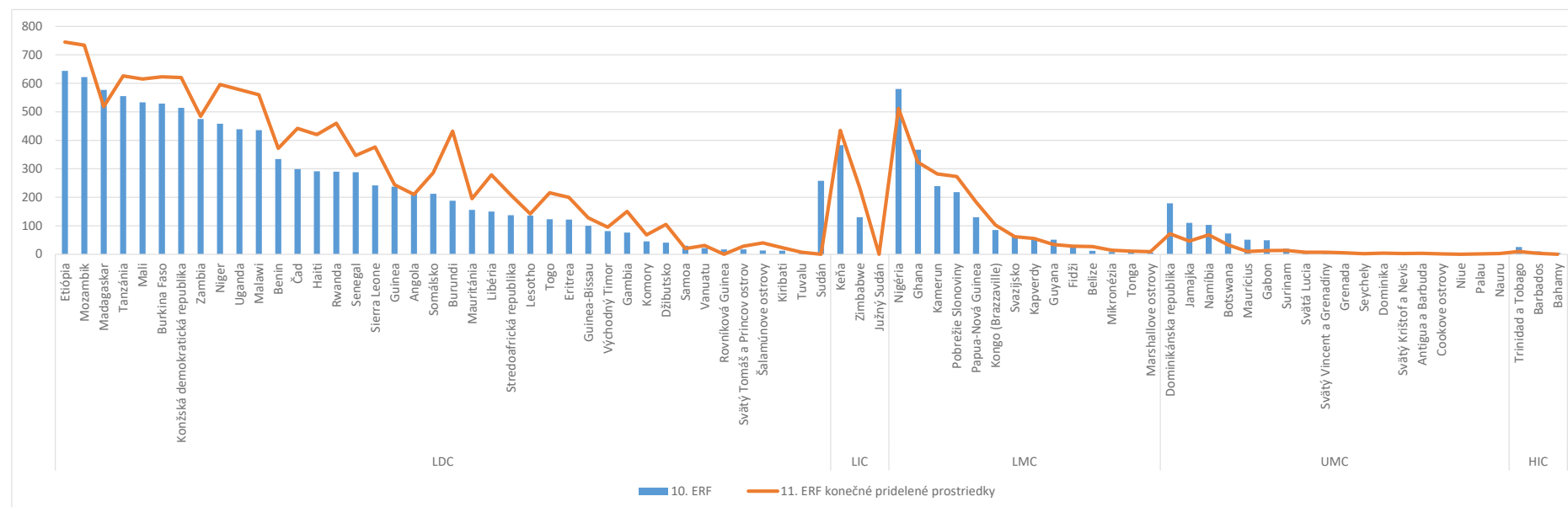
¹Na základe ľudí, ktorí tieto verejné služby využívali v posledných 12 mesiacoch

²Percentuálny podiel, ktorý si myslí, že väčšina, prípadne všetci ľudia v týchto inštitúciách sú skorumpovaní

Zdroj: EDA na základe *Global corruption barometer Africa 2019 citizens' views and experiences of corruption*.

Príloha V – Porovnanie pridelených finančných prostriedkov podľa krajiny v rámci 10. a 11. ERF

Ilustrácia 9 – Konečné pridelené prostriedky z 11. ERF v porovnaní s konečnými pridelenými prostriedkami z 10. ERF (po schválení členským štátom)

Zdroj: EDA na základe tabuľky GR DEVCO s pridelenými finančnými prostriedkami z 11. ERF.

Príloha VI – Opatrenia financované z 10. ERF

Pododvetvie	Opis	Uzavreté zmluvy v mil. EUR	% celkových pridelených prostriedkov
Infraštruktúra			
Výstavba ciest	Cesta od rieky Merille do Marsabitu, vidiecke cesty vo východnom regióne Kene, chýbajúce cestné úseky a vybavenie pre nemotorizovanú dopravu v Nairobi, modernizácia ciest do národného parku Mt. Keňa a národného parku Aberdare a v týchto parkoch a výstavba mosta cez rieku Galana, národný park východné Tsavo.	177,6	45,4 %
Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka			
Rozvoj poľnohospodárskeho odvetvia	Výskum poľnohospodárskej produktivity (ASAL), rozvoj hodnotového reťazca ciroku, znovuzavedenie a komercializácia maniokov s cieľom zlepšiť živobytie prostredníctvom modelu celého hodnotového reťazca, produktivita pestovania kávy, diverzifikácia obživy prostredníctvom rozvoja hodnotového reťazca ciroku a fazule zlatej, program podpory obilnín v Keni a zvýšená produktivita a ziskovosť drobných poľnohospodárov prostredníctvom podpory a rozširovania vhodných postupov v poľnohospodárstve a konzervatívneho poľnohospodárstva v produktívnych polosuchých oblastiach.	46,2	11,8 %
Riadenie rizika sucha	Zlepšenie živobytia pastierov v Samburu, zvýšená odolnosť spoločenstva voči suchu prostredníctvom inováčných trhových systémov, lepšia reakcia spoločenstva na suchu a odolnosť voči suchu, Community Environment Facility II, zvládanie sucha v oblastiach ASAL, podpora a posilnenie podnikov a trhových systémov v oblastiach ASAL náchylných na suchu, udržateľné živobytie prostredníctvom rozvoja hodnotového reťazca pre pastierske spoločenstvá v Turkane, poistenie hospodárskych zvierat založené na indexe, koncepcia opatrení na úrovni spoločenstva a politických rozhodnutí založená na vedeckých poznatkoch, zlepšenie kvality a kvantity ekosystémových služieb, program ochrany vodných veží a zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na túto zmenu, nezávislá vyšetrovacía misia do lesa Embobut.	40,4	10,3 %
Rezistentnosť a odolnosť voči suchu	Rezervný fond pre prípad sucha	9,7	2,5 %
Budovanie inštitúcií	Technická pomoc pre NDMA a zvládanie sucha v regióne ASAL	14,4	3,7 %
Rozvoj vidieka	Iniciatívy pre rozvoj spoločenstva	19,2	4,9 %
Správa vecí verejných, obchod a spolupráca			
Podpora pre prenesenie právomocí	Rozličné projekty na podporu prenesenia právomocí a miestneho hospodárskeho rozvoja	17,6	4,5 %
Podpora občianskej spoločnosti	Posilnenie občianskej spoločnosti, aby sa efektívnejšie zapájalo do demokratickej správy vecí verejných a reforiem, preklopenie rozdielov prostredníctvom programu pre zodpovednú správu vecí verejných.	4,0	1,0 %
Voľby	Podpora volebnej reformy a procesu ústavného referenda	2,4	0,6 %
Právna a justičná podpora	Technická pomoc ministerstvu spravodlivosti	0,9	0,2 %
Rozvoj obchodu a súkromného sektora	Podpora rokovaní o komplexnej dohode o hospodárskom partnerstve, program pre normy a prístup na trh EÚ – Keňa (SMAP) – zložka SMAP pre súkromný sektor, zložka SMAP pre KEPHIS, SMAP (KEBS), SMAP (DVS), technická pomoc pre SMAP, dodávky laboratórneho vybavenia pre KEBS, DVS a KEPHIS, dohoda o správe so Svetovou bankou.	14,1	3,6 %
Technická spolupráca	Projekty technickej pomoci rôznym vládnym ministerstvám	7,4	1,9 %
Neuzavreté zmluvy		37,4	9,6 %
Spolu		391,4	100,0 %

Zdroj: EDA na základe údajov Komisie.

Cesta Merille – Marsabit (príspevok z ERF: 88 mil. EUR, čo predstavuje 22 % z 10. ERF a 50 % z odvetvia dopravnej infraštruktúry) bola posledným úsekom 1 495 km dlhej diaľnice spájajúcej Nairobi s Addis Abebou v Etiópii. Cieľom tohto projektu bol vyšší udržateľný a spravodlivý hospodársky rast. Tento cieľ sa premietol nielen do ukazovateľov rastu obchodu a rastu HDP, ale aj do Giniho koeficientu (meranie nerovnosti) a miery chudoby, miery zamestnanosti, pohodlia cestujúcich a bezpečnosti cestnej premávky.

Turistické cesty v národných parkoch (príspevok z ERF: 13 mil. EUR) sa zameriavali hlavne na zvýšenie počtu návštevníkov národných parkov, napríklad prostredníctvom modernizácie prístupových ciest do národného parku Mount Keňa a Národného parku Aberdares.

Projekty na zlepšenie **mestských ciest** v Nairobi (príspevok z ERF vo výške 31 mil. EUR) boli zamerané na spravodlivý hospodársky rast prostredníctvom zlepšenia prevádzky dopravy a riadenia dopravy v meste Nairobi a v jeho predmestiach. Predpokladá sa, že okrem inštitúcií, na ktoré bolo zamerané budovanie kapacít, bude mať zo zvýšenej dostupnosti, znížených nákladov na dopravu, rozvoja súkromného sektora a pracovných príležitostí prospech aj široká škála sociálnych a hospodárskych subjektov. Pre projekt boli použité napríklad tieto ukazovatele: miera rastu HDP, Giniho koeficient, údaje o obchode, miera chudoby, miera nezamestnanosti, zníženie znečistenia a väčšie pohodlie a bezpečnosť.

Cieľom programu **podpory obilnín** (príspevok z ERF: 27, mil. EUR) bolo podporiť drobných poľnohospodárov pri prechode zo samozásobiteľského poľnohospodárstva na komerčné poľnohospodárstvo zlepšením výnosov viacerých plodín.

Cieľom projektu **poľnohospodárskej produktivity** (príspevok z ERF: 4 mil. EUR) bolo zlepšiť životné podmienky domácností v regiónoch so suchou a polosuchou pôdou (ASAL) zlepšením produktivity, uvádzania produktov na trh a úrovne príjmov. Jeho cieľom bolo znížiť počet pastierskych chovateľov hospodárskych zvierat žijúcich pod hranicou chudoby a znížiť podiel detí s nedostatkami súvisiacimi s výživou.

Opatrenia zamerané na **vhodné postupy v poľnohospodárstve** (príspevok z ERF: vo výške 9,5 mil. EUR) mali za cieľ pomáhať drobným poľnohospodárom prevažne v samozásobiteľskom poľnohospodárstve zvyšovať ich produktivitu.

Cieľom **Rezervného fondu pre prípad sucha** (príspevok z ERF vo výške 9,7 mil. EUR) bolo urýchliť reakciu na obdobie sucha s cieľom chrániť existujúci základ pre aktíva Kene tak, že sa vopred vytvorí finančná rezerva, ktorú bude možné použiť bez toho, aby sa muselo čakať na splnenie príslubov pomoci. Očakáva sa, že sa týmlepší

odolnosť spoločenskí v oblastiach ASAL voči suchu a zníži sa počet ľudí, ktorí potrebujú potravinovú pomoc.

Cieľom projektov v rámci **podpory živobytia** (príspevok z ERF vo výške 1,7 mil. EUR) bolo podporiť diverzifikáciu chovu hospodárskych zvierat, uľahčiť stabilné trhy s hospodárskymi zvieratami a produktmi živočíšnej výroby a konsolidovať vedomostnú základňu v záujme zlepšenia zmeny klímy a trhovej orientácie.

Program pre normy a prístup na trh (SMAP) (príspevok z ERF vo výške 12,1 mil. EUR) v odvetví zodpovednosti verejných inštitúcií, ktorého cieľom je posilniť právny rámec a inštitucionálnu infraštruktúru na testovanie a certifikáciu výrobkov z rastlín a zvierat. Hoci jedným z cieľov projektu bolo podporiť vývoz, zainteresované strany, ktoré využívajú laboratórne testovanie výrobkov, zahŕňali aj drobných poľnohospodárov.

Príloha VII – Opatrenia financované v rámci 11. ERF

Udržateľná infraštruktúra				
ERF č.	Pododvetvie	Opis	Uzavreté zmluvy v mil. EUR	% celkových pridelených finančných prostriedkov
11. ERF	Energetika a doprava	Podpora odvetviám energetiky a dopravy v Keni	12,8	2,9 %
	Infraštruktúra	Príspevok na Africký investičný nástroj na podporu odvetvia energetiky a dopravy – prístav v Mombase	19,6	4,5 %
	Doprava	Program mestskej mobility	-	0,0 %
	Energetika	Príspevok na Africkú investičnú platformu (AIP) na podporu odvetvia energetiky v Keni	7,0	1,6 %
	Vidiecke cesty	Vidiecke cesty odolné voči zmene klímy prostredníctvom Afrického investičného nástroja – AFIF (s AFD)	30,0	6,9 %
	Odvetvie spolu		69,3	15,9 %
Potravínová bezpečnosť a odolnosť voči klimatickým otrasom				
ERF č.	Pododvetvie	Opis	Uzavreté zmluvy v mil. EUR	% celkových pridelených finančných prostriedkov
11. ERF	Rozvoj poľnohospodárskeho odvetvia	Podpora určená na proces transformácie poľnohospodárstva a decentralizovanú správu pôdy	15,8	3,6 %
	Riadenie rizika sucha	Ukončenie mimoriadnych udalostí spôsobených suchom: podpora určená na riadenie rizika sucha a koordináciu	29,7	6,8 %
	Rezistentnosť a odolnosť voči suchu	Ukončenie mimoriadnych udalostí spôsobených suchom: infraštruktúra odolná voči zmene klímy na zlepšenie dodávky vody a hygieny v regiónoch ASAL	19,3	4,4 %
	Rezistentnosť a odolnosť voči suchu	Ukončenie mimoriadnych udalostí spôsobených suchom: podpora určená pre odolné spôsoby živobytia a riadenie rizika sucha	30,1	6,9 %
	Rozvoj poľnohospodárskeho odvetvia	Agri-biz: Prijateľné pracovné miesta pre mladých ľudí a ženy v poľnohospodárskych hodnotových reťazcoch v Keni	23,2	5,3 %
	Rozvoj poľnohospodárskeho odvetvia	Agri-Fi: Podpora produktívneho poľnohospodárstva	45,0	10,3 %
	Odvetvie spolu		163,0	37,5 %
Zodpovednosť verejných inštitúcií				
11. ERF	Pomoc pri voľbách	Program dlhodobej pomoci pri voľbách (LEAP)	5,0	1,1 %
	Právny štát	Program lepšieho uplatňovania práva a poskytovania pomoci (PLEAD)	29,1	6,7 %
	Riadenie verejných financií	Verejná zodpovednosť a poskytovanie služieb (PASEDE)	26,0	6,0 %
	Odvetvie spolu		60,1	13,8 %
Podporné opatrenie				
11. ERF	Podporné opatrenie	Podporné opatrenie	2,9	0,7 %
	Spolupráca a dialóg	Nástroj pre spoluprácu a dialóg	5,0	1,1 %
	Odvetvie spolu		7,9	1,8 %
	SPOLU		300,4	69,0 %

Zdroj: EDA na základe údajov Komisie.

Glosár

Delegácia EÚ: štruktúra Európskej komisie zastupujúca záujmy EÚ a jej občanov v hostiteľských krajinách po celom svete.

Európska investičná banka: banka EÚ, ktorú vlastní členské štáty EÚ a ktorá zastupuje ich záujmy. Úzko spolupracuje s ostatnými inštitúciami EÚ pri vykonávaní politík EÚ.

Európsky rozvojový fond: hlavný nástroj, z ktorého EÚ poskytuje rozvojovú pomoc africkým, karibským a tichomorským štátom a zámorským krajinám a územiám.

Chudoba: stav, keď jednotlivci chýbajú zdroje na napĺňanie svojich základných potrieb na živobytie a je mu odopieraná možnosť zapájať sa do spoločnosti.

Kombinované financovanie: kombinácia pôžičiek a grantov s cieľom mobilizovať dodatočný kapitál.

Miléniové rozvojové ciele: globálne ciele na zníženie chudoby a jej prejavov do roku 2015. Stanovené svetovými lídrami a významnými rozvojovými inštitúciami na miléniovom samite OSN v septembri 2000.

Program zmien: podrobný plán EÚ pre rozvojovú politiku, ktorý zavádza sériu kľúčových zásad a priorít na zlepšenie dosahu a účinnosti pomoci.

Programovanie v oblasti rozvoja: rozhodovací proces, počas ktorého Európska služba pre vonkajšiu činnosť a Komisia stanoví stratégie a priority v oblasti pomoci a pridelené finančné prostriedky na túto oblasť.

Udržateľnosť: schopnosť rozvojového projektu naďalej si udržať výsledky na nevyhnutne dlhé obdobie (t. j. schopnosť byť dostatočne dobre etablovaný, sebestačný a/alebo financovaný s cieľom pokračovať).

Ukazovateľ vplyvu: merateľná premenná, ktorá poskytuje informácie o dlhodobých dôsledkoch dokončeného projektu alebo programu, ktoré môžu byť sociálno-ekonomické, environmentálne alebo finančné.

Ukazovateľ vstupu: merateľná premenná, ktorá poskytuje informácie o ľudských, finančných, materiálnych, administratívnych a regulačných prostriedkoch použitých na realizáciu projektu alebo programu.

Ukazovateľ výstupov (tiež sa nazýva procesný ukazovateľ): merateľná premenná, ktorá poskytuje informácie na hodnotenie niečoho, čo sa vyrobilo alebo dosiahlo v rámci projektu alebo programu.

Ukazovatele výsledkov: merateľná premenná, ktorá poskytuje informácie na hodnotenie dôsledkov výstupov pre prijímateľov.

Výsledok: okamžitý účinok projektu alebo programu po jeho dokončení, napríklad lepšia zamestnateľnosť účastníkov školenia alebo lepšia dostupnosť po vybudovaní novej cesty.

Zoznam skratiek

AFD: Francúzska agentúra pre rozvoj

AfDB: Africká rozvojová banka (*African Development Bank*)

AKT: africké, karibské a tichomorské krajiny

ASAL: suchá a polosuchá pôda

DCI: nástroj rozvojovej spolupráce

DEVCO Generálne riaditeľstvo pre rozvoj a spoluprácu

ECHO: Generálne riaditeľstvo pre humanitárnu pomoc a civilnú ochranu

EIB: Európska investičná banka

ERF: Európsky rozvojový fond

ESVČ: Európska služba pre vonkajšiu činnosť

EVI: index ekonomickej zraniteľnosti

FAO: Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo

GR: Generálne riaditeľstvo Európskej komisie

HDP: hrubý domáci produkt

IKT: informačné a komunikačné technológie

KEBS: Kenský normalizačný úrad

KEPHIS: Kenský úrad pre inšpekciu zdravia rastlín

LDC: najmenej rozvinutá krajina

LIC: krajina s nízkymi príjmami

LMIC: krajiny s nízkymi a strednými príjmami

MMF: Medzinárodný menový fond

MOP: Medzinárodná organizácia práce

MVO: mimovládna organizácia

NDMA: Národný orgán pre zvládanie sucha

NIP: národný indikatívny program

ODA: oficiálna rozvojová pomoc

OECD: Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj

OSN: Organizácia Spojených národov

PPP: verejno-súkromné partnerstvo

SMAP: program pre normy a prístup na trh (*Standards and Market Access Programme*)

WGI: celosvetové ukazovatele riadenia a správy

ZFEÚ: Zmluva o fungovaní Európskej únie

**ODPOVEDE KOMISIE A EURÓPSKEJ SLUŽBY PRE VONKAJŠIU ČINNOSŤ NA
OSOBITNÚ SPRÁVU EURÓPSKEHO DVORA AUDÍTOROV
„ROZVOJOVÁ POMOC EÚ PRE KEŇU“**

ZHRNUTIE

Keňa je fungujúca demokracia, najväčšie a najdiverzifikovanejšie hospodárstvo vo východnej Afrike a regionálne centrum dopravy, financií a obchodu. V roku 2014 sa stala krajinou s nižšími strednými príjmami, jedinou vo východnej Afrike spoločne so Sudánom. Keňa posielala vojenské jednotky do mierovej misie Africkej únie v Somálsku (AMISOM) a na jej území žije približne 0,5 milióna utečencov zo Somálska a Južného Sudánu. Keňa je strategická krajina v širšom regióne Afrického rohu, ktorá má rovnaké záujmy, vyznáva rovnaké liberálne a demokratické hodnoty a je súčasťou tých istých mnohostranných programov ako EÚ. Keňa má potenciál plniť stabilizačnú úlohu v regióne.

Demokracia v Keni je naďalej nestabilná a krajina trpí pretrvávajúcimi nerovnosťami, etnickými rozdielmi a problémami v oblasti správy vecí verejných, ako je korupcia a volebné násilie. Tieto problémy sa musia vyriešiť, keďže môžu brániť rozširovaniu právneho štátu a hospodárskemu rozvoju v krajine. Prezident Uhuru Kenyatta po svojom znovuzvolení v roku 2017 začal ambiciózne rozvojový plán [program „Big Four“ (Veľká štvorka), zintenzívnenie boja proti korupcii], ktorý viedol k zatknutiu niekoľkých vysokopostavených politikov, a inicioval plán zmierenia s vodcom opozície.

V tejto súvislosti a po určitých ťažkostiach počas všeobecných volieb v Keni v roku 2017 je EÚ pripravená posilniť svoje vzťahy s touto krajinou. Prostredníctvom dialógu a spolupráce už EÚ prispela k hospodárskemu a sociálnemu pokroku Kene. Európska únia sa teraz snaží nadviazať partnerstvo s Keňou prostredníctvom rozšírenia investícií na podporu programu Big Four; prehĺbenia dialógu a spolupráce v súvislosti s otázkami spoločného záujmu, ako je udržateľný rozvoj prispievajúci k vytváraniu pracovných miest, boj proti terorizmu alebo riešenie zmeny klímy; a prostredníctvom vytvorenia spojenectva v oblasti mieru a bezpečnosti v širšom regióne a v oblasti mnohostranných programov.

S podporou v rámci spolupráce EÚ Keňa zažíva veľký hospodársky, sociálny a inštitucionálny pokrok.

- Podiel Keňanov žijúcich pod medzinárodnou hranicou chudoby (1,90 USD na deň v parite kúpnej sily za rok 2011) sa z úrovne 43,6 % v rokoch 2005/2006 znížil na 35,6 % v rokoch 2015/2016. Výskyt chudoby v krajine je najnižší spomedzi krajín východnej Afriky, pričom je nižší než regionálny priemer krajín subsaharskej Afriky.
- V poslednom rebríčku Svetovej banky o jednoduchosti podnikania za rok 2020 sa príťažlivosť Kene pre investorov zlepšila o ďalších šesť miest na 56. miesto zo 190 hospodárstiev. Tretie zlepšenie Keňu posunulo z 92. miesta v roku 2017 na 80. miesto

v roku 2018 a na 61. miesto v roku 2019. V roku 2019 veľvyslanec EÚ viedol s prezidentom Kenyattom obchodné rokovanie, na ktorom dostali zástupcovia súkromného sektora príležitosť vyjadriť svoje obavy a požadovať reformy.

- Európska únia neúnavne bojuje za rodovú rovnosť najmä na politickej scéne. V roku 2010 Keňa prijala novú ústavu, ktorou sa radikálne zmenilo usporiadanie jej politických inštitúcií. Medzi hlavné ustanovenia patria doložky týkajúce sa väčšej vyváženej zastúpenia žien a mužov. Európska únia naďalej podporuje iniciatívy, ktoré sú zamerané na podporu rovnosti medzi ženami a mužmi. Napríklad v roku 2019 Európska únia čiastočne financovala veľmi úspešnú televíznu reality show s názvom „Ms President“ (Pani prezidentka).

ÚVOD

Body 8 – 10 – Rozvojová pomoc

Rozvojová politika EÚ sa má vykonávať v rámci zásad a cieľov vonkajšej činnosti Únie. Článok 21 zmluvy obsahuje medzi cieľmi vonkajšej činnosti EÚ cieľ d) podporovať trvalo udržateľný hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj rozvojových krajín s hlavným cieľom odstrániť chudobu. V článku 208 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa uvádza, že hlavným cieľom politiky EÚ v oblasti rozvojovej spolupráce je obmedzovanie chudoby a v dlhodobom horizonte jej odstránenie.

V nariadení Rady (EÚ) 2015/322 z 2. marca 2015 o vykonávaní 11. Európskeho rozvojového fondu (ERF) sa stanovuje, že spolupráca v rámci ERF by mala prispievať k:

- i) posilneniu udržateľného a inkluzívneho hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho rozvoja;
- ii) upevneniu a podpore demokracie, právneho štátu, dobrej správy vecí verejných, ľudských práv a príslušných zásad medzinárodného práva a
- iii) začleneniu prístupu vychádzajúceho z práv, zahŕňajúceho všetky ľudské práva.

V rámci rozvojovej spolupráce EÚ sa preto zohľadňuje rovnováha zložitých cieľov, ktorých dosiahnutie je predmetom rozvojovej politiky.

Komisia a Európska služba pre vonkajšiu činnosť považujú za dôležité, aby sa rozvojová pomoc EÚ pre Keňu posudzovala v rámci právneho rámca rozvojovej spolupráce EÚ.

PRIPOMIENKY

Body 25 – 36 – Pridelenie finančných prostriedkov z ERF vo všeobecnosti

Body 27 – 32 – Komisia prideliť 90 % finančných prostriedkov z ERF pre Keňu za použitia štandardizovaného prístupu platného pre všetky krajiny AKT.

Metodika použitá na pridelenie finančných prostriedkov krajinám ERF je súčasťou všeobecného procesu programovania a nie je samostatnou činnosťou.

Komisia a ESVČ pridelili Keni finančné prostriedky na základe posúdenia potrieb, kapacít a výkonnosti krajiny vyjadrených prostredníctvom kvantitatívnej a kvalitatívnej analýzy v súlade s kritériami stanovenými v programe zmien a s Dohodou z Cotonou. Komisia a ESVČ pripomínajú, že určenie rozvojových priorít každej krajiny a odhad (a porovnanie) medzier vo financovaní neboli súčasťou cieľa metodiky pridelovania finančných prostriedkov.

Pri každej metóde pridelovania finančných prostriedkov je potrebné porovnávacie posúdenie. Osobitné potreby a minulé výkonnosť Kene boli zachytené v ukazovateľoch, ktoré boli zvolené pre model pridelovania prostriedkov. Kvalitatívna úprava poskytla ďalšiu príležitosť na zachytenie špecifického hodnotenia krajiny a na úpravu pôvodne pridelených rozpočtových prostriedkov až o 25 % a v prípade Kene viedla k úprave o 10 %. Členské štáty preskúmali konečné posúdenie a považovali ho za vhodné, keďže neboli navrhnuté žiadne ďalšie úpravy.

Komisia a ESVČ posúdili a porovnali krajiny s použitím porovnateľných ukazovateľov potrieb (s ohľadom *okrem iného* na trendy v oblasti hospodárskeho a sociálneho/ľudského rozvoja a na krivku rastu, ako aj na ukazovatele zraniteľnosti a nestability), kapacity a výkonnosti, ako sa vyžaduje v Dohode z Cotonou a v programe zmien, a to takto:

- Obyvateľstvo (O); pozitívna korelácia: čím vyšší počet obyvateľov, tým vyššia suma pridelených finančných prostriedkov.
- Hrubý národný dôchodok na obyvateľa (HND/obyv.), ukazovateľ potreby a kapacity a náhradný ukazovateľ za chudobu; negatívna korelácia: čím vyšší HND na obyvateľa, tým nižšia suma pridelených finančných prostriedkov.
- Index ľudského kapitálu (HAI), ukazovateľ potreby, ktorý odzrkadľuje stav ľudského rozvoja v krajine v úzkej súvislosti s miléniovými rozvojovými cieľmi (MRC); negatívna korelácia: čím vyšší index ľudského kapitálu na obyvateľa, tým nižšia suma pridelených finančných prostriedkov.
- Index ekonomickej zraniteľnosti (EVI), ukazovateľ zraniteľnosti a nestability, ktorým sa merajú štrukturálne obmedzenia rastu, ktoré predstavuje vystavenie vonkajším otrasom a ich výskyt; pozitívna korelácia: čím vyššia zraniteľnosť, tým vyššia suma pridelených finančných prostriedkov.
- Celosvetový ukazovateľ riadenia a správy (WGI), ukazovateľ záväzkov, výkonnosti a vplyvu, ktorým sa agreguje šesť rozmerov správy vecí verejných: preto je správa vecí verejných, právny štát a kontrola korupcie súčasťou vzorca, a preto nedostatky v oblasti právneho štátu a kontroly korupcie mali negatívny vplyv na finančné prostriedky pridelené Keni.

Keďže väčšina uvedených ukazovateľov sú zložené ukazovatele, Keňa sa posudzovala v mnohých rozmeroch potrieb a výkonnosti a porovnávala sa na základe týchto rozmerov s ostatnými krajinami AKT:

- hodnota vytvorená v hospodárstve na obyvateľa,
- obyvateľstvo trpiace podvýživou,
- úmrtnosť detí vo veku päť rokov alebo mladších,
- hrubá miera zápisu v rámci sekundárneho vzdelávania,
- miera gramotnosti dospelých,
- odl'ahlosť krajiny,
- koncentrácia vývozu tovaru a nestability vývozu tovaru a služieb,
- podiely poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rybárstva v hospodárstve a nestabilita poľnohospodárskej výroby,
- podiel obyvateľstva v nízko položených pobrežných oblastiach: obeť prírodných katastrof,
- hlas a zodpovednosť,
- politická stabilita a absencia násilia, efektívnosť verejnej správy,
- kvalita v regulačnej oblasti,
- právny štát,
- kontrola korupcie¹.

V dôsledku pomerne slabých výsledkov v oblasti právneho štátu a kontroly korupcie došlo k zníženiu pridelených finančných prostriedkov pre Keňu, neznížili sa však až na nulu, keďže výkonnosť v oblasti správy a riadenia funguje vo vzájomnom pôsobení s ostatnými kritériami potreby a kapacity. Cieľom prideľovania finančných prostriedkov nebolo vylúčenie krajín z budúcej dvojstrannej spolupráce na základe jediného ukazovateľa alebo podmnožiny ukazovateľov. Takýto prístup by nebol v súlade s Dohodou z Cotonou. Záväzok krajín vykonávať štrukturálne zmeny je neurčité kritérium, s ktorým sa v politických usmerneniach nepočítalo.

Súbežne s procesom prideľovania finančných prostriedkov delegácie EÚ analyzovali potreby a rozvojové ciele partnerských krajín na základe ich národných rozvojových plánov. V prípade Kene je stratégia rozvoja krajiny, Vízia 2030, začlenená do národného indikatívneho programu (NIP), a preto sa vykonalo komplexné posúdenie potrieb krajiny.

¹ Na účely merania obyvateľstva a HND na obyvateľa (v bežných medzinárodných dolároch) sa použili údaje Svetovej banky za rok 2012. (Pozri <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=world-development-indicators>). Ďalšie ukazovatele sú súčasťou uvedených zložených ukazovateľov: index ľudského kapitálu, index ekonomickej zraniteľnosti a celosvetový ukazovateľ riadenia a správy. V prípade procesu prideľovania finančných prostriedkov boli použité údaje z roku 2011 pre celosvetový ukazovateľ riadenia a správy Svetovej banky a údaje z roku 2012 pre index ekonomickej zraniteľnosti a index ľudského kapitálu UN DESA. Podrobné aktuálne definície týchto ukazovateľov sa nachádzajú na adresách: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/>, <https://www.un.org/development/desa/dpad/least-developed-country-category/evi-indicators-ldc.html> a <https://www.un.org/development/desa/dpad/least-developed-country-category/hai-indicators.html>.

- **Body 32 – 36 – Krajiny s veľkým počtom obyvateľov ako Keňa získali úmerne menej finančných prostriedkov**

Cieľom pridelovania finančných prostriedkov je prideliť viac prostriedkov krajinám, ktoré ich najviac potrebujú, ako sa stanovuje v programe zmien. Tento cieľ sa dosiahol zvýšením finančných prostriedkov pridelených najmenej rozvinutým krajinám a krajinám s nízkymi príjmami a znížením príspevkov pre krajiny s vyššími strednými príjmami a krajiny s vysokými príjmami, ako to potvrdzuje Európsky dvor audítorov. Cieľom nebolo zopakovanie pridelenia finančných prostriedkov z 10. ERF, o čom svedčí skutočnosť, že pridelovanie finančných prostriedkov z 11. ERF sa líšilo od pridelovania z 10. ERF (pozri prílohu V).

Keňa dostala úmerne menej finančných prostriedkov, pretože patrí medzi päť najľudnatejších krajín AKT. Stanovenie stropu na počet obyvateľov je bežný postup v modeloch pridelovania pomoci, ako je pridelovanie finančných prostriedkov založené na dosiahnutých výsledkoch používané multilaterálnymi rozvojovými bankami, a je dôležité „v záujme zabránenia tomu, aby najľudnatejšie krajiny dostávali veľký podiel celkového objemu pomoci“².

Komisia okrem toho na pridelovanie pomoci ako kritérium nevyužíva vyrovnávacie kritérium pomoci na obyvateľa a získavanie podobných úrovni pomoci na obyvateľa vo všetkých krajinách nepovažuje za ideálnu referenčnú hodnotu pridelovanej pomoci. V tomto prístupe sa nezohľadňuje dynamika úspor z rozsahu v oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA).

Body 37 – 67 – Programovanie 11. ERF v Keni

- **Body 37 – 40: „program zmien“**

V usmerneniach Komisie k programovaniu sa uvádza, že na dosiahnutie kritického množstva pri výbere odvetvia sa musia zohľadniť znalosti, ľudské zdroje (vrátane kapacity na dialóg o politike) a finančné zdroje. Program zmien tvorí rámec pre programovanie tým, že sa v ňom sľubuje zvyšovanie prostriedkov na i) dobrú správu vecí verejných, ľudské práva a demokraciu a ii) **inkluzívny a udržateľný hospodársky rast, ktorý bude podporovať ľudský rozvoj**. V rámci druhej priority je program zmien zameraný na sociálnu ochranu, zdravie a vzdelávanie, silnejšie podnikateľské prostredie a hlbšiu regionálnu integráciu a **udržateľné poľnohospodárstvo a energetiku**.

Inkluzívny a udržateľný rast, ktorý bude podporovať ľudský rozvoj, je kľúčový pre dlhodobé zníženie chudoby, pričom spôsoby rastu sú rovnako dôležité ako jeho miera. Európska únia by sa preto mala snažiť podporovať viac inkluzívny rast, ktorý sa vyznačuje schopnosťou obyvateľstva podieľať sa na využívaní bohatstva a na tvorbe pracovných miest a mať z nich

² Pozri P. Guillaumont and al. „How to take into account vulnerability in Aid allocation Criteria and lack of human capital as well: improving the Performance Based Allocation“ (Ako zohľadňovať zraniteľnosť v rámci kritérií pridelovania pomoci a nedostatok ľudského kapitálu: zlepšenie pridelovania finančných prostriedkov založeného na dosiahnutých výsledkoch), 2017.

prospech. Kľúčový význam má podpora dôstojnej práce, ktorá zahŕňa tvorbu pracovných miest, dodržiavanie práv pri práci, sociálne zabezpečenie a sociálny dialóg.

- **Body 41 – 47 – Výber odvetví nie je dostatočne jasne odôvodnený**

Komisia a ESVČ vybrali kľúčové odvetvia určené na podporu v roku 2014 na základe národného rozvojového plánu Kene („Vízia 2030“) a jeho vykonávacích programov označovaných ako strednodobé plány. V prípade výberu pododvetví poľnohospodárstva a dopravy sa vo vyhodnotení spolupráce Európskej únie s Keňou v rokoch 2006 – 2012, v ktorej už bol zaznamenaný značný pokrok v čase formulovania národného indikatívneho programu (NIP) 11. ERF, uvádzalo dodatočné odôvodnenie, prečo podpora uvedených oblastí mala značný potenciál a efekt na zníženie chudoby a prečo sa v nej teda malo pokračovať. Európska únia upravila národný indikatívny program 11. ERF v roku 2018 podľa programu Big Four tým, že preorientovala prvé kľúčové odvetvie súvisiace s poľnohospodárstvom na „vytváranie pracovných miest a odolnosť“.

Pokiaľ ide o poľnohospodárstvo, najväčšou komparatívnou výhodou Kene by mohla byť zmena poľnohospodárskych hodnotových reťazcov tak, aby zahŕňali spracovanie. Komisia chce pripomenúť, že táto zmena bola predmetom dvoch projektov financovaných z 11. ERF s názvom Podpora produktívnych malých poľnohospodárskych podnikov adaptovaných a integrovaných na trhu vrátane príspevku do investičného nástroja pre Afriku (AgriFi) a Agri-biz: Dôstojné pracovné miesta pre mladých ľudí a ženy v poľnohospodárskych hodnotových reťazcoch v Keni (AgriBiz).

Komisia a ESVČ súhlasia, že urbanizácia a populačný rast sú hlavné činitele, ktoré si vyžadujú vytváranie pracovných miest v mestách a v ich okolí. Treba však pripomenúť, že značné množstvo podpory bolo naplánované na zlepšenie mestskej infraštruktúry (10. ERF: Chýbajúce prepojenia – Mestské cesty v Nairobi; 11. ERF: Program mestskej mobility v Nairobi), a preto bolo zamerané na odstránenie jednej z hlavných prekážok uvoľnenia úplného potenciálu Nairobi v oblasti vytvárania pracovných miest. Komisia by zároveň chcela zdôrazniť, že vytváranie pracovných miest sa nemôže realizovať iba vo výrobe, ale aj v službách. Jedným z kľúčových sektorov služieb v Nairobi sú finančné služby. Podpora EÚ zameraná na prístup k financiám v poľnohospodárstve a energetike (dôležitý prvok v národnom indikatívnom programe 11. ERF) má priamy pozitívny vplyv na tento sektor.

Komisia a ESVČ podporujú reformy podnikateľského prostredia prostredníctvom spolupráce s miestnym súkromným sektorom a s kenskou vládou, pričom presadzujú transparentné a spravodlivé postupy verejného obstarávania a investičné rozhodnutia, ktoré vytvárajú príležitosti pre miestny spracovateľský priemysel, ako je program 10. ERF pre normy a prístup na trh (SMAP).

Komisia sa stotožňuje s názorom Európskeho dvora audítorov, že kenský sektor IKT je dynamickým odvetvím, ktoré má značný potenciál na tvorbu pracovných miest. Z tohto dôvodu výkonná podpredsedníčka Komisie Margrethe Vestagerová začiatkom roka 2020 navštívila Keňu a po tejto návšteve nasledovalo spoločné stretnutie delegácie EÚ/OSN s kenským ministrom pre IKT. Vo všeobecnosti je tento sektor náležite zohľadnený v súčasnej fáze pred plánovaním ďalšieho nástroja po 11. ERF.

- **Body 48 – 50 – Koordinácia darcov mala malý vplyv na výber kľúčových odvetví**

Komisia a ESVČ by chceli poukázať na to, že veľmi úzko spolupracujú s ostatnými darcami v odvetvových pracovných skupinách. Jasne si teda uvedomovali, ako vyplýva aj z tabuľky darcov národného indikatívneho programu, priority ostatných darcov. Spolupráca s ďalšími darcami ovplyvnila výber kľúčových odvetví Komisiou a službou ESVČ. Hoci kombinované zásahy Komisie v rámci národného indikatívneho programu (NIP), regionálneho indikatívneho programu (RIP) a tematických zásahov predstavovali komplexnú reakciu a dosiahli značné sumy, samy osebe by mohli byť vystavené riziku nesplnenia potrieb, ktoré boli príliš veľké pre ktoréhokoľvek jednotlivého rozvojového partnera. Kombinovaný účinok úsilia rozličných rozvojových partnerov však zvýšil vplyv každého rozvojového partnera.

Hoci je pravda, že spoločná stratégia spolupráce zverejnená ako dokument v roku 2015 nemohla ovplyvniť tvorbu národného indikatívneho programu 11. ERF, ktoré sa uskutočnilo rok predtým, toto by nemalo zakrývať skutočnosť, že úzka spolupráca medzi členskými štátmi EÚ a dynamika, ktorá viedla k vzniku spoločnej stratégie spolupráce, existovali už v roku 2014. Pri tvorbe národného indikatívneho programu 11. ERF sa nezohľadňovali iba osobitné oblasti, v ktorých členské štáty EÚ (vrátane rozvojových finančných inštitútov), ako aj Európska investičná banka aktívne pôsobili, ale aj rozmanité horizonty plánovania. Napríklad v súvislosti s podporou poľnohospodárstva sa v rozhodnutí Komisie C (2015) 7454 final prijatom v rámci vykonávania 11. ERF stanovuje pokračovanie podpory spoločnej politiky v poľnohospodárstve. Táto podpora spoločnej politiky v poľnohospodárstve sa začala v rámci 10. ERF medzi EÚ, Nemeckom a Švédskom. Toto rozhodnutie malo vplyv na výber odvetví pre 11. ERF.

- **Body 51 – 55 – Podpora pre poľnohospodárstvo smerovala na potravinovú bezpečnosť, no dostatočne sa nezameriavala na rast a produktivitu odvetvia**

Komisia a ESVČ by chceli poukázať na to, že viacero štúdií potvrdzuje, že potenciál investícií v odvetví poľnohospodárstva v Afrike týkajúci sa znižovania chudoby je vyšší než vo všetkých ostatných odvetviach. Napríklad podľa odhadu Svetovej banky, „účinnosť účasti

rastu poľnohospodárstva (na znižovanie chudoby) je v priemere 1,5-krát až 2-krát vyšší než účinok v iných odvetviach než v poľnohospodárstve³. Po preskúmaní v polovici trvania 11. ERF v roku 2017 sa odvetvie preorientovalo z potravinovej bezpečnosti a odolnosti voči klimatickým otrasom na vytváranie pracovných miest a odolnosť a výška finančných prostriedkov pridelených odvetviu sa zvýšila na 228,5 milióna EUR. Podpora EÚ pre Keňu bola teda upravená práve tak, aby sa ňou riešili otázky vytvárania pracovných miest pre mladých ľudí v Keni a podporil agropriemysel. Napríklad v máji 2020 boli z programu AgriFi Keňa poskytnuté subvencie 14 spoločnostiam, uskutočnilo sa spolufinancovanie obchodných plánov, ktoré bolo určené pre 124 545 drobných poľnohospodárov, s cieľom vytvoriť aspoň ďalších 10 000 priamych pracovných miest.

Komisia chce takisto upozorniť na to, že veľká časť finančných prostriedkov z národného indikatívneho programu bola zameraná na rast poľnohospodárstva a jeho produktivitu. Viac než polovica finančných prostriedkov z celkovej sumy 145,5 milióna EUR pridelená na prvé kľúčové odvetvie (60 %) bola použitá na podporu rastu a produktivity odvetvia [minimálne 88,5 milióna EUR prostredníctvom kombinovaného financovania programu AgriFi (45 miliónov EUR) a kombinovaného financovania programu AgriBiz (43,5 milióna EUR)]. Navyše 36,6 milióna EUR je ešte vo fáze vykonávania v rámci 10. ERF: Program na zlepšenie akosti obilnín v Keni (KCEP) a Zvýšená produktivita a produktivita a vhodné postupy v poľnohospodárstve v oblastiach ASAL (IPP-GAP), ktoré takisto prispievajú k rastu a produktivite v odvetví poľnohospodárstva.

- **Body 56 – 62 – Pomoc pre infraštruktúru má význam, ale plány nie sú s ohľadom na dostupné financovanie realistické**

Udržateľná infraštruktúra kľúčového odvetvia bola vybratá na základe skúseností získaných v priebehu 10. ERF, pričom z vtedy prebiehajúceho hodnotenia podpory EÚ pre Keňu v rokoch 2006 – 2012 a zo silných názorov zastávaných vládou partnerskej krajiny vyplynulo, že táto infraštruktúra mala veľký vplyv na hospodársky rast.

Komisia sa stotožňuje s názorom Európskeho dvora audítorov, že 175 miliónov EUR je príliš málo v porovnaní s potrebami v odvetví infraštruktúry. Národný indikatívny program v rámci 11. ERF však bol vypracovaný s vedomím, že a) ostatné finančné prostriedky EÚ sa do týchto oblastí dostávali prostredníctvom tematických a regionálnych programov⁴ a že

³ Pozri: Down to Earth: Agriculture and Poverty Reduction in Africa (S nohami na zemi: poľnohospodárstvo a boj proti chudobe v Afrike), Luc Christiaensen a Lionel Demery, Svetová banka, 2007.

⁴ Napríklad „Projekt cesty spájajúcej Malindi – Lunga Lunga/Horohoro – Bagamoyo: fáza 1“ s príspevkom EÚ vo výške 30 miliónov EUR z regionálneho indikatívneho programu v rámci 11. Európskeho rozvojového fondu a projekt veternej elektrárne na jazere Turkana s podporou EÚ vo výške 25 miliónov EUR (uprednostňovaný podiel vlastného kapitálu) z Trustový fond EÚ a Afriky pre infraštruktúru.

kombinovaným financovaním sa výrazne zvýši vplyv grantov EÚ; b) opatrenia členských štátov EÚ zvýšia stopu EÚ; c) svojimi finančnými prostriedkami prispievajú aj ďalší rozvojoví partneri. V prípade, ak sú potreby kľúčového odvetvia pre rozvojového partnera príliš veľké, aby ich znášal sám, jedinou cestou vpred je združenie zdrojov s uplatnením jednej z hlavných tém programu zmien, ktorou je partnerstvo.

Suma podpory EÚ na energetickú a dopravnú infraštruktúru v národnom indikatívnom programe (175 miliónov EUR) sa musí zlúčiť s finančnými prostriedkami, ktoré pochádzajú z tematických a regionálnych programov EÚ. Touto sumou sa znásobil účinok tým, že sa skombinovala s úvermi z rozvojových finančných inštitútov (DFI). Metóda kombinovaného financovania, pričom sa využívajú granty EÚ s úvermi z DFI, bola v národnom indikatívnom programe v rámci 11. ERF takisto stanovená ako uprednostňovaný spôsob vykonávania.

Komisia navyše upozorňuje na skutočnosť, že pri posudzovaní nových metód financovania, ako je kombinované financovanie a rozpočtové záruky, by sa mali zohľadniť získané finančné zdroje a nie len zložka použitého grantu (alebo finančné prostriedky poskytnuté v prípade záruk). Európsky dvor audítorov sa v správe zameriava na zložku grantu iba vtedy, keď sa zaoberá operáciami kombinovaného financovania, takže si nevšimol pákový efekt týchto finančných prostriedkov, ktorý môže dosiahnuť až desaťnásobok. Je dôležité túto skutočnosť zdôrazniť, keďže je v súlade s akčným programom z Addis Abeby a s cieľom získať finančné prostriedky súkromného sektora v záujme preklenutia v súčasnosti existujúcej likvidnej medzery na dosiahnutie cieľov trvalo udržateľného rozvoja (SDG).

V neposlednom rade Komisia a ESVČ by chceli pripomenúť, že Európska únia nefunguje osamotene a že jej finančné prostriedky dopĺňajú prostriedky pridelené ostatnými darcami. V záujme zvýšenia synergií sa Európska únia zapojila do spoločného programovania v Keni so zastúpením členských štátov EÚ v krajine a s Európskou investičnou bankou.

- **Body 63 – 67 – Podpora určená na správu vecí verejných sa nezameriavala priamo na boj proti korupcii**

Komisia a ESVČ súhlasia, že korupcia je jednou z najväčších prekážok pre rozvoj Kene, ide však o hlboko zakorenený spoločenský problém, ktorý nie je možné riešiť priamo. Podpora volebných systémov určená na zavedenie politiky založenej na aktuálnych problémoch, podpora prístupu k spravodlivosti a zvýšenie transparentnosti verejných financií sú dôležité prvky, na ktorých treba pracovať s cieľom pomôcť kenskej spoločnosti s prechodom od spoločenskej zmluvy založenej na korupcii a protekcionizme k modernej, fungujúcej demokracii.

Pokiaľ ide o rozhodnutie zamerať sa na prístup chudobných k spravodlivosti a na alternatívy k uväzneniu, toto rozhodnutie bolo zreteľne prijaté v súlade s politikou EÚ v oblasti spravodlivosti a ľudských práv. Zohľadnila sa pri tom skutočnosť, že chudobní v krajine

nemajú primeraný prístup k spravodlivosti, ako aj neľudské podmienky v kenských zariadeniach určených na zaistenie a vo väzniciach a ich preplnenosť v dôsledku rozšíreného a často protiprávneho využívania vyšetrovacej väzby.

Zásahy EÚ v oblasti justície v Keni sú zamerané aj na zvýšenie kvality a efektívnosti systému trestnej justície vrátane budovania kapacít a organizačného rozvoja úradu riaditeľa prokuratúry. V zásade by posilnenie systému/reťazca trestnej justície a najmä úradu riaditeľa prokuratúry malo partnerskej krajine umožniť zvýšiť jej kapacity na vyšetrovanie a trestné stíhanie trestnoprávnych prípadov vrátane prípadov korupcie.

Navyše bola podpora EÚ pre Keňu zameraná na riadenie verejných financií. Ukázalo sa, že zlepšenia v oblasti riadenia verejných financií súvisia so zlepšením vnímania korupcie po zohľadnení ostatných faktorov. Zvýšenie kvality kontrol riadenia verejných financií sa javí dôležitejšie než zvýšenie transparentnosti. Posilnenie riadenia verejných financií (plnenie rozpočtu, účtovníctvo, audit a dohľad) majú vplyv na korupciu a sú logickým cieľom reforiem, ak ich cieľom je obmedzenie korupcie.

Európska únia tiež prispela k boju proti korupcii prostredníctvom diplomatických činností. Veľvyslanci EÚ túto otázku pravidelne kládli pri stretnutiach s partnermi na všetkých úrovniach kenskej vlády a najmä v rámci dialógu o článku 8. Nakoniec treba vziať na vedomie boj prezidenta Kenyattu proti korupcii, ktorý prezident spustil po svojom znovuzvolení v roku 2018.

V neposlednom rade by Komisia a ESVČ chceli zdôrazniť, že korupcia nie je jediný ukazovateľ odhodlania krajiny vykonávať štrukturálne reformy. V poslednom rebríčku Svetovej banky o jednoduchosti podnikania za rok 2020 sa príťažlivosť Kene pre investorov zlepšila o ďalších šesť miest v porovnaní s predchádzajúcim rokom, keď sa posunula na 56. pozíciu zo 190 hospodárstiev, kým v roku 2017 sa nachádzala na 92. mieste

Body 68 – 78 – Vplyv a úspechy 10. ERF v Keni

- **Body 69 – 72 – Podpora EÚ určená na cesty zlepšila prístup k základným službám, ale jej príspevok k hospodárskemu rozvoju nie je preukázaný**

Komisia sa domnieva, že podpora EÚ určená na cesty zlepšila prístup k základným službám a že tento vplyv sa dá vysledovať. Dobrým príkladom je cesta Merille – Marsabit postavená s použitím prostriedkov EÚ. Priemerný denný objem dopravy za obdobie od decembra 2018 do januára 2020 bol 543 vozidiel všetkých kategórií v oboch smeroch. Toto číslo predstavuje zvýšenie približne o 22 % od roku 2017 a takmer o 400 % od roku 2014. Z týchto údajov vyplýva veľmi významný vplyv na to, čo v minulosti bývala veľmi zanedbávaná a odľahlá časť Kene.

Väčšina projektových partnerov EÚ uznáva veľký ekonomický transformačný vplyv cesty. Závod na spracovanie ťavieho mlieka, v ktorom spravil kontrolu Európsky dvor audítorov, poskytol ďalšie doplňujúce audítorské dôkazy. Závod prešiel rozšírením a zvýšil sa jeho odbyť. Mlieko sa teraz do závodu môže prepravovať z oveľa širšej oblasti a poskytuje príjem dodávateľom práve vďaka ceste financovanej z EÚ. Ide o dobrý príklad hospodárskeho vplyvu cesty na obyvateľstvo regiónu.

Komisia berie na vedomie, že neexistencia cesty je iba jednou z prekážok v obchode medzi Etiópiou a Keňou. Týmto ďalšími prekážkami sa zaoberajú iné činnosti financované z prostriedkov EÚ, ako je plnšie využívanie jediného stanovišťa hraničnej kontroly v Moyale (financovaného prostredníctvom regionálneho indikatívneho programu v rámci 11. ERF), alebo iniciatívy Komisie, ako je súčasná iniciatíva pre Africký roh (v spolupráci so Svetovou bankou a s Africkou rozvojovou bankou), ktorá sa zameriava na prekonávanie nežiaducich účinkov regionálnej segregácie.

- **Body 73 – 76 – Jedna tretina pomoci z 10. ERF pre Keňu slúžila na podporu drobných poľnohospodárov v regiónoch ASAL, ktorých dosah na celkové hospodárstvo Kene je malý**

Komisia by chcela poukázať na to, že pomoc z 10. ERF pre Keňu v odvetví poľnohospodárstva má širšie ciele než len obyčajný vplyv na celkové hospodárstvo Kene. Komisia sa domnieva, že dosah projektov by sa mal posudzovať na základe ich cieľov v čase ich navrhovania a schválenia, medzi ktoré patrilo zvýšenie potravinovej bezpečnosti, zvýšenie pripravenosti na suchá a odolnosti voči nim a pomoc v boji proti chudobe vo vidieckych oblastiach prostredníctvom vyššej produktivity a prístupu na trh.

Komisia sa stotožňuje s názorom Európskeho dvora audítorov, že rozšírenie poľnohospodárskych hodnotových reťazcov na spracovanie by mohlo prispieť k zvýšeniu príjmu z vývozu a k vytváraniu pracovných miest. Komisia by chcela zopakovať, že začlenenie drobných poľnohospodárov do agropriemyselných hodnotových reťazcov je ťažiskom spomínaných projektov AgriFi a AgriBiz.

ZÁVERY

Komisia a ESVČ sa domnievajú, že pomoc EÚ poskytnutá Keni vychádzala z osobitných potrieb Kene a bola zameraná predovšetkým na globálny cieľ EÚ týkajúci sa zníženia chudoby, ako je zakotvený v Zmluve o EÚ. Vzhľadom na to, že zdroje sú konečné, a v súvislosti s tým, že rozvoj podlieha volatilitě, sa rozhodnutia musia robiť vo fáze tvorby programov a počas vykonávania sa musia upraviť, aby sa v nich zohľadnili vonkajšie a vnútorné otrasy. Tieto rozhodnutia boli racionálne, vychádzali zo spoľahlivej analýzy a z existujúcich predností spolupráce EÚ, pričom zahŕňali aj nové oblasti a prístupy a boli

založené na partnerskom prístupe voči Keni, ktorej vláda požadovala a dôrazne podporovala vybrané odvetvia.

Európsky dvor audítorov v bodoch 69, 75 a 78 svojej správy takisto uznáva dosah pomoci z hľadiska budovania odolnosti Kene. Komisia a ESVČ sa preto domnievajú, že Európsky dvor audítorov by mal uznať vplyv programov z hľadiska sociálneho zabezpečenia a národnej odolnosti. Napríklad skupina programov na ukončenie sucha v mimoriadnych situáciách (Ending Droughts Emergency) zameraných na zvýšenie odolnosti Kene bola taká úspešná, že sa kenská vláda rozhodla prevziať kontrolu nad Národnou agentúrou pre zvládanie sucha (NDMA) a financovať ho zo štátneho rozpočtu. Agentúra NDMA teraz slúži ako agentúra kenskej vlády poverená vytváraním mechanizmov, ktoré zabezpečujú, aby suchá neviedli k vzniku mimoriadnych udalostí a aby sa dostatočne zmiernili vplyvy zmeny klímy.

ODPORÚČANIA

Odporúčanie 1 – Prehodnotiť prístup k pridelovaniu rozvojovej pomoci EÚ

V závislosti od výsledku prebiehajúceho riadneho legislatívneho postupu týkajúceho sa Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI), od právneho základu, ktorý Komisia navrhuje na ďalší viacročný finančný rámec (VFR) na roky 2021 – 2027, Komisia a ESVČ prijímajú odporúčanie 1 písm. a) a neprijímajú odporúčanie 1 písm. b).

V súvislosti s odporúčaním 1 písm. a) by Komisia a ESVČ chceli upozorniť, že podrobné rozhodnutie o pridelení finančných prostriedkov patrí do právomoci Komisie vykonávať plnenie rozpočtu a riadiť programy (článok 17 Zmluvy o Európskej únii), a to na základe kritérií prijatých spoluzákondarcami na účely tohto pridelovania – pozri kritériá pridelovania prostriedkov v článku 11 ods. 2 návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce, (NDICI)⁵.

V tejto situácii Komisia rovnako ako v minulosti riadne informuje dotknuté inštitúcie EÚ o spôsobe pridelovania finančných prostriedkov tretím krajinám vrátane krajín AKT. Treba zdôrazniť, že vzhľadom na skutočnosť, že Komisia navrhla zahrnúť spoluprácu s krajinami AKT do rozpočtu EÚ, úloha Európskeho parlamentu bude silnejšia v porovnaní s úlohou, ktorú plnil v rámci Európskeho rozvojového fondu, a to najmä pokiaľ ide o legislatívne, rozpočtové a kontrolné právomoci. Presné spôsoby zapojenia členských štátov v rámci výboru pre susedstvo a rozvojovú a medzinárodnú spoluprácu, Rady a Európskeho

⁵ Komisia a ESVČ pripomínajú, že odkazmi uvedenými v odpovediach k navrhovanému Nástroju susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI) nie je dotknutý výsledok legislatívneho postupu ani neanticipuje výsledok prebiehajúceho legislatívneho postupu.

parlamentu pri správe a riadení Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce sa ešte musia prediskutovať počas legislatívnych rokovaní o nástroji.

Pokiaľ ide o odporúčanie 1 písm. b), Komisia a ESVČ ho neprijímajú z dvoch hlavných dôvodov. Po prvé Komisia a ESVČ považujú význam výrazu „zaviesť osobitné podmienky“ v kontexte pridelovania finančných prostriedkov za nejasný, keďže výkonnosť a záväzky krajín boli súčasťou použitých kritérií spoločne s potrebami a vplyvom v rámci pridelovania z 11. ERF. Medzi kritériá výkonnosti patrili právny štát a kontrola korupcie ako rozmery správy a riadenia.

Po druhé Komisia a ESVČ sa domnievajú, že zavedenie koncepcie „podmienitosti“ (ako to vyplýva zo znenia odporúčania) prekračuje kritériá záväzkov alebo výkonnosti partnerských krajín pri pridelovaní finančných prostriedkov budúcej dvojstrannej spolupráce (na základe jedného ukazovateľa alebo na základe podmnožiny ukazovateľov). To by nebolo v súlade s Dohodou z Cotonou alebo, vzhľadom na budúcnosť, s ustanoveniami navrhovanými Komisiou v článku 11 ods. 2 návrhu nariadenia o NDICI, v ktorom sa uvádza, že geografické programy sa zakladajú na:

- „a) potrebách partnerov stanovených na základe konkrétnych kritérií, berúc do úvahy počet obyvateľov, chudobu, nerovnosť, ľudský rozvoj, hospodársku a environmentálnu zraniteľnosť a odolnosť štátu a spoločnosti;
- b) schopnosti partnerov vytvárať finančné zdroje a získavať k nim prístup a ich absorpčných kapacitách;
- c) záväzkoch a výkonnosti partnerov stanovených na základe kritérií, ako sú politická reforma a hospodársky a sociálny rozvoj;
- d) potenciálnom vplyve financovania z prostriedkov Únie v partnerských krajinách a regiónoch“.

Legislatívne rokovania týkajúce sa prijatia NDICI ešte neboli uzavreté a Komisia a ESVČ do prijatia výsledku týchto rokovaní nemôžu toto odporúčanie prijať.

Odporúčanie 2 – Pri výbere kľúčových odvetví v Keni posúdiť kritické množstvo

Komisia a ESVČ prijímajú odporúčanie 2, pričom sa chápe, že kritické množstvo sa posudzuje s ohľadom na znalosti, ľudské zdroje (vrátane kapacity na dialóg o politike) a finančné zdroje.

V novom Európskom konsenze o rozvoji z roku 2017 sa EÚ a členské štáty zaviazali posilniť spoluprácu zvýšením využívania spoločného programovania a spoločného plnenia. Spoločné programovanie je v navrhovanom Nástroji susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI) v rámci ďalšieho viacročného finančného rámca uprednostňovaným prístupom. Koncepcia kritického množstva sa musí preskúmať v súvislosti so spoločným

úsilím EÚ a členských štátov o dosiahnutie spoločného cieľa a nie vzhľadom na jednu izolovanú organizáciu. V ďalšom období sa navrhovaným nástrojom NDICI zvýši kapacita rozpočtových záruk, čím sa zväčší kapacita Komisie mobilizovať finančné prostriedky súkromného sektora a dosahovať kritické množstvo.

Odporúčanie 3 – Stanoviť ako prioritu udržateľný hospodársky rozvoj a právny štát v Keni

Komisia a ESVČ čiastočne prijímajú odporúčanie 3. Európska služba pre vonkajšiu činnosť a Komisia stanovia ako prioritu udržateľný hospodársky rozvoj v Keni, v čase konania auditu sa však nemôžu zaviazat', že prioritou bude právny štát a odvetvia, ktoré môžu prilákať priame zahraničné investície a zvyšovať vývoz. V týchto odvetviach sa nemusí dosiahnuť najväčší vplyv na zmiernenie chudoby a môže ísť o oblasti, na ktorých podporu majú lepšie podmienky iní rozvojoví partneri.

Komisia a ESVČ budú ďalej spolupracovať s Keňou v rámci Lisabonskej zmluvy a budú podporovať boj proti chudobe a trvalo udržateľný rozvoj, ako sa uvádza aj v Agende 2030 a jej cieľoch trvalo udržateľného rozvoja pre všetky medzinárodné partnerstvá EÚ v budúcnosti.

Okrem toho treba pripomenúť, že v článku 12 návrhu nariadenia o NDICI sa stanovuje, že vo viacročných orientačných programoch sa stanovia prioritné oblasti vybrané na financovanie z prostriedkov Únie, pričom sa tieto viacročné orientačné programy budú zakladať na:

- „a) národnej alebo regionálnej stratégii v podobe rozvojového plánu alebo podobného dokumentu alebo
- b) rámcovom dokumente, v ktorom sa stanovuje politika Únie voči dotknutému partnerovi alebo dotknutým partnerom vrátane spoločného dokumentu medzi Úniou a členskými štátmi.“

Okrem stanovenia prioritných odvetví podľa národného rozvojového plánu partnerskej krajiny a priorít a záujmov členských štátov EÚ, ako sa stanovuje v nariadení o NDICI, medzi priority Komisie v oblasti rozvojovej spolupráce na nasledujúce päťročné obdobie patrí zelená dohoda, digitálne a dátové technológie, partnerstvá v oblasti migrácie, udržateľný rast a pracovné miesta a správa vecí verejných, mier a bezpečnosť. V tejto súvislosti medzi priority súčasnej a budúcej spolupráce EÚ patrí podpora udržateľného rastu a vytváranie dôstojných pracovných miest.

Komisia a ESVČ si želajú, aby sa zdôraznilo, že aj v prípade krajiny s nižším stredným príjmom, ako je Keňa, by sa časť finančných prostriedkov mala prioritne prideliť na posilnenie odolnosti krajiny a na podporu najchudobnejších (vrátane utečencov a hostiteľských komunít). Okrem toho i) nejde iba o mobilizáciu priamych zahraničných investícií, ale aj o mobilizáciu domácich zdrojov (ako sú dôchodkové fondy, fondy)

a remitencií na produktívne účely; ii) nemal by sa zanedbávať boj proti marginalizácii, nerovnosti a chudobe v znevýhodnených oblastiach.

Audítorský tím

Túto správu prijala komora III Vonkajšie činnosti/bezpečnosť a spravodlivosť. Úlohu viedol člen EDA Juhan Parts, podporu mu poskytol vedúci kabinetu Ken-Marti Vaher a atašé kabinetu Margus Kurm.

Harmonogram

Udalosť	Dátum
Schválenie memoranda o plánovaní auditu (MPA) /začiatok auditu	16.10.2018
Oficiálne zaslanie návrhu správy Komisii (prípadne inému kontrolovanému subjektu)	13.3.2020
Schválenie konečnej verzie správy po námietkovom konaní	16.6.2020
Prijatie oficiálnych odpovedí Komisie (alebo iného kontrolovaného subjektu) vo všetkých jazykoch	23.7.2020

AUTORSKÉ PRÁVA

© Európska únia, 2020.

Politika týkajúca sa opakovaného použitia materiálov Európskeho dvora audítorov (EDA) je stanovená v [rozhodnutí Európskeho dvora audítorov č. 6/2019](#) o politike otvoreného prístupu a opakovanom použití dokumentov.

Pokiaľ sa nestanovuje inak (napr. v osobitnom upozornení o autorských právach), obsah materiálov EDA vo vlastníctve EÚ podlieha [licencii Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). To znamená, že opakované použitie je povolené pod podmienkou, že sa náležite uvedie zdroj a označia prípadné zmeny. Používateľ nesmie skresliť pôvodný význam či myšlienku dokumentov. EDA nenesie zodpovednosť za žiadne dôsledky opakovaného použitia.

V prípade, že konkrétny materiál zobrazuje alebo opisuje identifikovateľné súkromné osoby, napr. na fotografiách zamestnancov EDA, alebo ak obsahuje prácu tretej strany, používateľ je povinný získať dodatočné povolenie. Ak je súhlas udelený, ruší sa ním uvedené všeobecné povolenie a jasne sa vymedzí každé prípadné obmedzenie týkajúce sa použitia.

V prípade použitia či šírenia obsahu materiálov, ktoré EÚ nevlastní, je potrebné žiadať povolenie priamo od držiteľov autorských práv.

Politika EDA týkajúca sa opakovaného použitia materiálov sa nevzťahuje na softvér ani dokumenty, ktoré podliehajú právam priemyselného vlastníctva, ako sú patenty, ochranné známky, zapísané dizajny, logá a názvy, a používateľovi sa na ne licencia neposkytuje.

V súbore webových sídiel inštitúcií Európskej únie v rámci domény europa.eu sa uvádzajú odkazy na sídla tretích strán. Keďže sú mimo kontroly EDA, odporúčame Vám, aby ste preskúmali ich politiky ochrany osobných údajov a autorských práv.

Použitie loga Európskeho dvora audítorov

Logo Európskeho dvora audítorov sa nesmie použiť bez predchádzajúceho súhlasu Európskeho dvora audítorov.

PDF	ISBN 978-92-847-4821-1	ISSN: 1977-5776	DOI: 10.2865/721988	QJ-AB-20-013-SK-N
HTML	ISBN 978-92-847-4804-4	ISSN: 1977-5776	DOI: 10.2865/414935	QJ-AB-20-013-SK-Q

V tomto audite sme sa zamerali na využitie rozvojovej pomoci poskytnutej Keni prostredníctvom Európskeho rozvojového fondu (ERF), ktorý je hlavným zdrojom financovania krajiny z finančných prostriedkov EÚ. Keňa dostala z ERF na obdobie 2014 – 2020 sumu 435 mil. EUR. Preskúmali sme proces prideľovania pomoci z ERF a zistili sme, že neumožnil prepojenie s výkonnosťou krajín, správou a záväzkom vykonávať štrukturálne reformy. Zistili sme, že pomoc bola pridelená na mnohé oblasti a Komisia nevysvetlila, ako a prečo by podporované odvetvia mali Keni najviac pomôcť pri znižovaní chudoby. Napriek tomu, že kontrolované projekty vo všeobecnosti priniesli očakávané výstupy a výsledky, ich dosah na celkový rozvoj krajiny zatiaľ nebol preukázaný. Na základe našej práce v súvislosti s Keňou odporúčame opätovne zvážiť prístup prerozdelenia pomoci krajinám AKT. Odporúčame tiež, aby boli niektoré odvetvia v Keni označené za prioritu, a zároveň aby sa venovala osobitná pozornosť zameraniu pomoci na dosahovanie výsledkov.

Osobitná správa EDA podľa článku 287 ods. 4 druhého pododseku ZFEÚ.

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie

EURÓPSKY DVOR AUDÍTOROV
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURSKO

Tel. +352 4398-1

Otázky: eca.europa.eu/sk/Pages/ContactForm.aspx

Webová stránka: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors